

SAVONIA

■ OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA

TOIMINTATERAPEUTTI- OPISKELIJOIDEN SUHTAUTUMINEN YRITTÄJYYTEEN

TEKIJÄ: Anna Maria Vartiainen

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	
Koulutusohjelma Toimintaterapian koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Anna Maria Vartiainen	
Työn nimi Toimintaterapeuttiopiskelijoiden suhtautuminen yrittäjyyteen	
Päiväys 4.2.2014	Sivumäärä/Liitteet 62/8
Ohjaaja(t) Lehtori Sirpa Siikonen	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Suomen toimintaterapeuttiliitto RY	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää suomenkielisissä ammattikorkeakouluissa opiskelevien toimintaterapeuttiopiskelijoiden yrittäjyysasenteita. Lisäksi tutkimuksessa haluttiin selvittää opiskelijoiden halukkuutta yrittäjäksi lähtemiseen, sekä koulutuksen tarjoamia valmiuksia yrittäjyyteen. Työelämäyhteytenä tutkimuksessa toimii Suomen Toimintaterapeuttiliitto RY. Tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa hyödyllistä tietoa yrittäjyysopinnoista, niiden riittävydestä ja opiskelijoiden kiinnostuksesta yrittäjyyttä kohtaan. Kyselylomakkeen teossa hyödynnettiin raportin teoriaosuuksia. Teoriataustana tutkimuksessa on käytetty yrittäjyyttä yleisesti, sekä terveysalalla että toimintaterapiassa. Lisäksi teoriataustassa käsiteltiin toimintaterapiaa, toimintaterapiakoulutukseen liittyviä yrittäjyysopintoja sekä yrittäjyyskasvatusta.</p> <p>Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena kyselytutkimuksena sähköpostitse yhteistyössä Suomen Toimintaterapeuttiliiton toiminnanjohtaja Leila Mäkelän kanssa. Kysely lähetettiin kaikille Suomen toimintaterapeuttiopiskelijoille, jotka ovat liittyneet liiton opiskelijajäseniksi. Hyväksytyjä kyselylomakkeita vastaanotettiin kaikkiaan 89 kappaletta, joka on 21,8 % kaikista lähetetyistä kyselyistä. Aineisto luokiteltiin ja analysoitiin Webropol-kyselyohjelmalla ja tulokset esitetään taulukoin, sekä sanallisesti.</p> <p>Tutkimuksen mukaan 84 % tutkimukseen osallistuneista toimintaterapeuttiopiskelijoista olisi valmis toimimaan tulevaisuudessa yrittäjänä. Tutkimuksessa näkyi myös, että tutkittavien suhtautuminen yrittäjyyteen oli positiivista. Tutkittavista moni koki saaneensa ammattikorkeakoulultaan tarvittavat valmiudet yrittäjäksi lähtemiseen yrittäjyysopintojen kautta. Eniten opiskelijat kaipaivat opintoihinsa lisää käytännön tietoa yrittäjäksi lähtemiseen, KELA:n kilpailutukseen liittyen ja yrittäjyyteen liittyvään lainsäädäntöön. Myös yrittäjänä toimivien toimintaterapeuttien luentoja ja kokemuksia yrittäjyydestä toivottiin opintoihin lisää.</p>	
Avainsanat Toimintaterapia, yrittäjyys, asenne, koulutus, kyselytutkimus	

Field of Study Social Services, Health and Sports			
Degree Programme Degree Programme of Occupational Therapy			
Author(s) Anna Maria Vartiainen			
Title of Thesis Occupational therapist students approaching to entrepreneurship			
Date	4.2.2014	Pages/Appendices	62/8
Supervisor(s) Lector Sirpa Siikonen			
Client Organisation /Partners Finnish Occupational therapists organization;			
<p>Abstract</p> <p>The purpose of this thesis was to study Finnish occupational therapist students' stance regarding entrepreneurship. In addition to that I wanted to sort out students' willingness to start their own company and possibilities that education offers for entrepreneurship. This study is made in co-operation with the Finnish Occupational therapists' organization. The aim of this study is to produce useful data about entrepreneurship studies, how adequate those are and students' interests in entrepreneurship. The questionnaire form was based on a theoretical background. As the theoretical background of this study was entrepreneurship, entrepreneurship in Social- and health care and occupational therapy entrepreneurship. In addition to that, for the theoretical background, occupational therapy, entrepreneurship education based on occupational therapy education and entrepreneurship education were used.</p> <p>The study was implemented as a quantitative survey research, which was sent to occupational students by email in cooperation with the Finnish Occupational therapists' organizations manager Leila Mäkelä. The research was sent to all occupational therapy students who have joined the organization as student members. Acceptable research forms that were received were 89 in number, which was 21.8 % of all sent research forms. The data was classified and statistics were compiled on it with the Webropol-program and the results were presented by using tables and in writing.</p> <p>The result of this study was that 84% of occupational therapy students were ready to work as an entrepreneur in the future. From the survey it was seen that students had a positive attitude towards entrepreneurship. Many of the students experienced that they got enough education to entrepreneurship from their University of Applied Sciences. Most students wanted more practical information on how to get started as an entrepreneur, information on the bids for competition run by KELA (<i>Finnish Social Insurance Institution</i>) and legislation based on entrepreneurship. In addition to that students wanted more lectures and experiences from occupational therapists who had worked as an entrepreneur.</p>			
Keywords Occupational therapy, entrepreneurship, approach, education, survey			

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	7
1 YRITTÄJYYDEN MUODOT	9
1.1 Ulkoinen yrittäjyys	9
1.2 Sisäinen yrittäjyys	10
1.3 Omaehtoinen yrittäjyys	10
1.4 Yrittäjän ominaisuudet	11
2 YRITTÄJYYS.....	13
2.1 Sosiaali- ja terveysalan yrityksen perustaminen.....	13
2.2 Sosiaali ja terveysalan yrittäjyys.....	16
2.3 Toimintaterapiayrittäjyys	18
3 TOIMINTATERAPIA.....	17
4 YRITTÄJYYSKASVATUS	20
4.1 Yrittäjyys osana toimintaterapiakoulutusta.....	23
5 TUTKIMUKSET AIHEESTA.....	25
6 TUTKIMUKSEN TAUSTA	27
6.1 Tutkimuslomake	27
6.2 Tutkimusaineiston keruu	28
6.3 Aineiston analysointi	29
7 TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	30
7.1 Tutkittavien perustiedot.....	30
7.2 Suhtautuminen yrittäjyyteen	34
7.3 Koulutuksen kautta saatavat valmiudet yrittäjäksi lähtemiseen.....	40
7.4 Ristiintaulukointi	44
8 JOHTOPÄÄTÖKSET	48
9 TUTKIMUKSEN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS.....	52
10 POHDINTA.....	54
LÄHTEET	58

LIITTEET

Liite 1 Saatekirje

Liite 2 Saatekirje 2

Liite 3 Kyselylomake

JOHDANTO

Vuonna 2011 The American Occupational Therapy Association(AOTA) haastoi kaikki toimintaterapian ammattinharjoittajat edistämään ammatin tunnettavuutta, jotta siitä voi tulla voimakkaampi ja paremmin tunnettu vuoteen 2017 mennessä. Tämän saavuttamiseen toimintaterapeutteja tulisi rohkaista yrittäjyyteen, jonka kautta voidaan saavuttaa yhä paremmin tuloksia nykyisessä terveydenhuoltojärjestelmässä. (Andersen & Nelson 2011.) Nykypäivän Suomessa tarvitaan yrittäjiä yhä enemmän myös terveysalalla. Valtion työpaikat eivät riitä turvaamaan kaikille toimeentuloa, kuten myöskään valtion resurssit eivät riitä tarjoamaan hoitoa kaikille sitä tarvitseville. Työelämässä muutos on jatkuvaa, ja sitä leimaavat uudistamis- ja kehittämishaasteet, verkostoitumisen voimakas korostaminen ja tulevaisuuteen liittyvä epävarmuus. Sosiaali- ja terveysalan ammattilaistenkin on kyettävä seuraamaan muutosta, ja siihen tarvitaan tiedon ja taidon lisäksi yritteliäisyyttä. (Korhonen, Pirinen, Rautjärvi, Räsänen, Turunen & Väisänen 2000, 4.)

Yrittäjyys on asia, joka on aina kiinnostanut minua. Opiskelin itse yrittäjyyttä 30 opinopisteen verran vapaavalintaisena Savonia-ammattikorkeakoulun yTiimissä ja nämä opinnot kestivät osaltani 1,5 vuotta. Hyvien kokemuksieni innoittamana halusin tehdä opinnäytetyöni yrittäjyydestä, ja kysyin keväällä 2013 Suomen toimintaterapeuttiliitto RY:n toiminnanjohtajalta Leila Mäkelältä, haluaisivatko he toimia opinnäytetyöni työelämäyhteytenä. Aihe muovautui pääasiassa oman mielenkiintoni mukaan, ja näin ollen tutkimus käsittelee toimintaterapeuttiopiskelijoiden suhtautumista yrittäjyyteen. Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää suomenkielisessä koulutuksessa opiskelevien toimintaterapeuttiopiskelijoiden yrittäjyysasenteita, koulutuksen riittävyyttä yrittäjäksi lähtemiseen, ja heidän todellista kiinnostusta yrittäjyyttä kohtaan.

Tutkimuksen teoriatausta koostuu yrittäjyyden eri muodoista. Sen lisäksi teoriaan on koottu tietoa toimintaterapiasta, sekä terveysalan yrittäjyydestä. Myös yrittäjyyskasvatuksen näkökulma on nostettu opinnäytetyön teoriaosuudessa esiin, koska ammattikorkeakoulujen yrittäjyyttä ei voida tarkastella ilman kasvatuksen näkökulmaa. Viimeisin kappale teoriaosuudesta käsittelee ammattikorkeakoulujen toimintaterapian koulutusohjelmien yrittäjyysopintojen sisältöä ja määrää, joka luo pohjaa tuloksien analysointia varten. Kyselylomake toteutettiin tämän teorian tiedon valossa, ja Suomen toimintaterapeuttiliiton toiminnanjohtaja Leila Mäkelä antoi mielipiteensä ja parannusehdotuksensa

kyselyyn. Työn tavoitteena on saada ajankohtaista tietoa toimintaterapeuttiopiskelijoiden yrittäjyyteen suhtautumisesta sekä koulutusalan yrittäjyysopintojen riittävydestä.

Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena kyselytutkimuksena Webropol-menetelmän kautta kaikkiin suomenkielisiin toimintaterapian koulutusohjelmiin. Kysely toteutettiin syksyllä 2013, ja hyväksytyjä vastauksia kyselyyn saatiin 89. Tutkimuksen tuloksista nousi vahvasti esille toimintaterapeuttiopiskelijoiden näkökulma siitä, että he ovat valmiita lähtemään yrittäjiksi. Sen sijaan yrittäjyysopintojen riittävyys koettiin alhaiseksi muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta.

Työn tulosten pohjalta voidaan pohtia yrittäjyysopintojen riittävyttä lähes kaikissa toimintaterapian koulutusyksiköissä. Tutkimuksen kautta saadaan tärkeää tietoa tämän hetken tilanteesta, eli siitä mihin opiskelijat ovat tyytyväisiä ja mihin he haluavat muutosta. Tutkimus on käytettävissä laajalti kaikissa ammattikorkeakouluissa, ja sitä voidaan käyttää pohjana esimerkiksi tulevaisuuden opetussuunnitelmia suunniteltaessa. Ihmisten on työllistytävä entistä enemmän tulevaisuudessa yrittäjäksi talouskasvun hiipuesssa, eivätkä ihmiset voi luottaa enää julkisen sektorin tarjoamiin työpaikkoihin yhtä paljon kuin ennen (Nalbantoglu, Saarinen, Tyynysniemi 2014). Tutkimuksen tulosten avulla voidaan päätellä toimintaterapeuttiopiskelijoiden suhtautuvan yrittäjyyteen positiivisesti. Tämä on hyvä lähtökohta lähteä rakentamaan tulevaisuuden yrittäjyysopintoja, koska sisäinen motivaatio yrittäjyyttä kohtaan on olemassa. Työn työelämäyhteytenä toimiva Suomen Toimintaterapeuttiliitto piti yrittäjyysasenteita käsittelevää tutkimusta ajankohtaisena, koska työn alkuaikana myös ylemmässä ammattikorkeakoulussa tehtiin lopputyötä, jonka aiheena oli toimintaterapiayrittäjyys. Näin ollen myös liitto koki opinnäytetyön aiheen tärkeäksi.

1 YRITTÄJYYDEN MUODOT

Nykypäivänä yrittäjyyden käsite ymmärretään laajemmin kuin tarkoittaen pelkkää yksityisyrittäjyyttä. Yrittäjyys ei ole vain yritysten perustamista ja liiketoimintaa, vaan se on ajattelu- ja toimintatapa. Yrittäjyyttä voidaan tarkastella kolmesta eri näkökulmasta, jotka ovat ulkoinen, sisäinen ja omaehtoinen yrittäjyys. Yrittäjyyden muodot muodostavat kokonaisuutena yrittäjän, eikä sitä voida enää nykypäivänä määritellä ainoastaan yhden käsitteen kautta. (Leskinen 2000, 8-9.)

1.1 Ulkoinen yrittäjyys

Ulkoinen yrittäjyys on yrittämisen perinteisin muoto. Se tarkoittaa yrityksen perustamista, omistamista ja sen pyörittämistä. Ulkoinen yrittäjä on yrityksen omistaja, ja taloudellisen vastuun ottaja. Yrittäjäksi ryhtyminen tarkoittaa, että ihminen valitsee itselleen työn lisäksi myös yrittäjämäisen elämäntavan, joka korostaa yrittämisen kokonaisvaltaista vaikutusta elämään. Yksinkertaisuudessaan ulkoinen yrittäjyys tarkoittaa itsenäisen yrityksen omistamista. Tällöin yrittäjä on kokonaisvastuussa omasta yrityksestään ja sen menestymisestä. (Leskinen 2000, 8.)

Suomessa yritykset ovat perinteisesti kokoluokaltaan pieniä, ja siinä yrityksen omistaja on sen tärkein työntekijä ja toimitusjohtaja. Alle kymmenen työntekijän (1-9) mikroyrityksiä Suomessa oli vuonna 2012 kaikista yrityksistä 93,4 %. Alle 50 työntekijän pienyrityksiä Suomessa oli toiseksi eniten, eli 5,5 %. Keskisuurten ja suurten yritysten määrä kaikista 322 183 yrityksestä oli vain 1,1 %. (Suomen Yrittäjät 2013.) Ulkoiset yrittäjät luovat Suomeen lisää työpaikkoja ja yrityksiä, mutta kasvuhakuisuutta ja -yrityksiä tarvittaisiin Suomeen yhä enemmän (Raatikainen 2011, 16.) ja uusilla yrityksillä nähdäänkin olevan positiivinen vaikutus niin taloudellisesti kuin yhteiskunnallisesti suomalaisessa yhteiskunnassa (YVI). Pohjois-Savossa yrittäjyysprosentti on 11,1 % kaikista työllisistä, ja siellä oli vuonna 2009 yhteensä 13 872 yritystä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2011, 10, 154–156.) Tutkimusten mukaan Suomessa 70 % väestöstä suhtautuu positiivisesti yrittäjyyteen ja vain 4 % negatiivisesti (Ristimäki 2004, 74).

1.2 Sisäinen yrittäjyys

Sisäisen yrittäjyyden käsite on tullut Suomessa käyttökieleen vasta 1980-luvun jälkipuoliskolla, jolloin Matti Peltonen jakoi yrittäjyyden sisäiseen ja ulkoiseen yrittäjyyteen (Luukkainen & Wuorinen 2002, 14). Sisäinen yrittäjyys tarkoittaa yrittäjämäistä toimintatapaa, jossa kannustetaan luovuuteen ja tällöin yksilön merkitys työyhteisössä korostuu. Ulkoisesta yrittäjyydestä poiketen sisäinen yrittäjyys nähdään nykypäivänä työelämän vaatimuksena ja se kuvaa monien yritysten toimintakulttuuria. Sisäinen yrittäjyys tarkoittaa organisaation kollektiivista ja yrittäjämäistä toimintatapaa, jonka ominaisuuksia ovat luovuus, riskinottokyky, tiimitaidot ja yksilön aloitteellisuus. (Leskinen 2000, 8, 10–11.) Lisäksi Kansikas (2007, 62) on määrittänyt sisäisen yrittäjän ominaisuuksiksi psykologisen omistajuuden, eli tunteen siitä, että kuuluu yritykseen ja haluaa vaikuttaa aktiivisesti sen työhön, sekä uskalluksen ehdottaa ja toteuttaa parannuksia organisaation toimintaan.

Työyhteisön sisäiset yrittäjät ottavat riskejä tehdäkseen työtään uudella tavalla, jolloin riskit ovat yleensä poikkeamia perinteisestä toimialan työkuulttuurista. Sisäinen yrittäjä toimii useimmiten toisen ihmisen palveluksessa, eli ei omista yritystä itse. Sisäinen yrittäjä kuitenkin tekee työtään yhtä innostuneesti, kuin jos hänen työpaikkanaan olisi itse omistama yritys (Tampereen kaupunki 2007). Sisäinen yrittäjyys sisältää yrittäjämäisen asenteen, joka edellyttää herkkyyttä tilanteille, sekä niiden näkemiselle koko laajuudessa. Se on samanaikaista rutiinien hoitamista ja suurempien linjojen hallitsemista, sekä taitoa toimia erilaisissa tilanteissa erilaisten ihmisten kanssa. (Kainlauri 2007, 28.)

Suomen talous tarvitsee jatkuvasti uusia kasvuyrityksiä. Työyhteisöt tarvitsevat työntekijöitä, jotka ovat aloitekykyisiä, oppivia ja oman osaamisensa hyödyntäviä, sitkeitä asiantuntijoita. (Kansikas 2007, 9.) Vaikka sisäinen yrittäjyys ja yrittäjyyskäsite ovat sisällöltään varsin laajoja, on otettava huomioon, että tulevaisuudessakin tärkein työllistävä tekijä on ulkoinen yrittäjyys (Luukkainen & Wuorinen 2002, 29).

1.3 Omaehtoinen yrittäjyys

Kolmas näkökulma yrittäjyyteen on omaehtoinen yrittäjyys, joka on yksilön oma kehityskertomus, eli jokaisen tapa rakentaa tulevaisuutensa. (Raatikainen 2011, 16.) Oma-

ehtoinen yrittäjyys on yrittäjyyden vanhin muoto, koska yrittäjyyden perustana on aina ollut vapaa yksilö, jolla on oikeus päättää oman elämänsä kulusta (Kyrö). Omaehtoinen yrittäjyys luo pohjan niin sisäisen kuin ulkoisenkin yrittäjyyden kehitykselle, sillä se viittää yksilön yrittäjämäiseen asenteeseen elämän kaikilla osa-alueilla. Omaehtoinen yrittäjyys korostaa näkemystä siitä, että ihmisellä on mahdollisuus vaikuttaa omaan tulevaisuuteensa – yrittäjyyden perustana on aina ollut ainutlaatuinen yksilö. Tämä ajattelutapa korostaa yksilön vastuunottoa omasta elämästään, esimerkiksi opiskelusta tai toimeentulosta. (YVI.)

1.4 Yrittäjän ominaisuudet

Mielikuva yrittäjyydestä on muuttunut roimasti kuluneiden vuosikymmenten aikana. Vielä 1980-luvulla ajateltiin menestyvään yrittäjyyteen liittyvän muiden hyväksikäyttämisen ja itsekkään oman edun tavoittelun. Tähän aikaan yrittäjyys käsitettiin pelkätään ulkoisena yrittäjyytenä, eikä yrittäjyyden nähty olevan myös sisäinen ominaisuus. (Luukkainen & Wuorinen 2002, 12–13.) Nykypäivänä käsitys on muuttunut täysin ja yrittäjäksi voi lähteä kuka tahansa sukupuolesta, iästä tai koulutustaustasta riippumatta. Yrittäjyydessä tärkeimpinä ominaisuuksina nähdään erilaiset persoonallisuuspiirteet, kuten luovuus, aloitteellisuus ja riippumattomuus. Yrityssuomi on määritellyt yrittäjälle neljä ominaispiirrettä, jotka löytyvät useimpien yrittäjien luonteesta. Ensimmäinen näistä on suoritusmotivaatio, jota voi verrata urheilijoiden kilpailuviettiin. Hyvästä motivaatiosta yrittäjillä viestii ahkeruus, sinnikkyys, hyvä itsetunto ja vastuuntunto. Yrittäjältä vaaditaan myös innovatiivisuutta, joka mahdollistaa toimimisen tilanteissa, johon valmista ratkaisumallia ei vielä ole olemassa. Yrittäjän tulee sietää epävarmuutta, hallita riskejä ja olla aloitteellinen, sillä usein hyvin toimeentulevilla yrittäjillä on kyky ottaa kontrolloituja riskejä. Yrittäjyyden taustalla on usein myös halu olla itsenäinen ja kontrolloida omalla toiminnallaan elämänkulkua. (Yrityssuomi.) Sosiaali- ja terveysalan yrittäjän erityispiirteenä on oltava vankka ammattitaito ja kokemus alalta, jotta hän pystyy herättämään luottamusta ja tyydyttämään asiakkaan yksilölliset tarpeet (Korhonen, Pirinen, Rautjärvi, Räsänen, Turunen, Väisänen 2000, 180). Pajarinen ja Rouvinen (2004) ovat tutkineet, että suomalaisia kannustaa yrittäjäksi lähtemiseen mahdollisuus itsenäisten päätösten tekoon ja itsensä toteuttaminen vaurastumisen sijaan (Kansikas 2007). Suomessa yrittäjyyttä tutkineet ovat liittäneet yrittäjyyskäsitteeseen myös individualismin ja tahdon. Yrittäjyyden nähdään liittyvän vahvasti ympäristötekijöihin:

oman sosiaalisen aseman parantamiseen tai opittuihin malleihin, lähinnä vanhempien vaikutukseen. (Luukkainen & Wuorinen 2002, 12–13.)

Yrittäjälle tärkeää on hallita yrityksen toiminnan kannalta välttämättömät tiedot ja taidot. Ydinosaamista ovat yrittäjäystaidot, liiketoiminnan kehittämistaidot, vuorovaikutuksen luonti erilaisiin verkostoihin ja jatkuva halu oppia uutta ja kehittyä. Usein yrityksen perustamisen jälkeen taloudelliset ansiot eivät vastaa tehdyn työn määrää, jolloin aloittelevan yrittäjän on löydettävä yrittämisen tyydyttävyys muista työn osa-alueista. Jaksamisen kannalta on tärkeää, että yrittäjä nauttii valitsemastaan elämäntavasta, asiakkailtaan saadusta kiitoksesta ja työn vapaudesta. (Yrityssuomi.)

2 YRITTÄJYYS

Suomessa Tilastokeskus on antanut yrittäjälle kaksi erilaista määritelmää. Ensimmäisen määritelmän mukaan yrittäjä on 18–74 –vuotias henkilö, jolla on voimassa oleva yrittäjäläkevakuutus. Lisäksi yrittäjän määritelmän täyttääkseen he eivät saa olla työttömiä vuoden viimeisenä työpäivänä, eivätkä siviilipalveluksessa tai armeijassa vuoden viimeisellä viikolla. Palkkatyössä käyvän yrittäjän palkkatulojen tulee olla pienemmät kuin yrittäjätulojen. Tilastokeskuksen toisen määritelmän mukaan yrittäjäksi määritellään henkilö, joka harjoittaa taloudellista toimintaa omalla vastuulla omaan laskuun. Osakeyhtiössä toimivan henkilön tulee omistaa vähintään puolet yrityksestä, jotta hänet luetaan yrittäjäksi, yksinäisyrittäjäksi tai työnantajayrittäjäksi. (Tilastokeskus.)

Opetusministeriön (2009) mukaan yrittäjyys on yksilön kykyä muuttaa ideat toiminnaksi. Yrittäjyyden käsite sisältää kyvyn suunnitella ja johtaa toimintaa tavoitteiden saavuttamiseksi ja ominaisuuksina luovuuden, innovaatiokyvyn ja riskinoton. Nämä ominaisuudet ovat hyödyllisiä yritystoiminnassa, mutta tukevat myös ihmisen jokapäiväistä elämää, työntekoa, vapaa-aikaa ja muuta yhteiskunnallista toimintaa. Monet tutkimukset osoittavat, että yrittäjiksi ei synnytä, vaan valikoidutaan ja siihen kasvetaan synnynäisten ominaisuuksien, opittujen asioiden ja tilannetekijöiden mukaan. Ajankohtaisinta yrittäjyys on 26–36-vuotiaana, jolloin yrittäjäksi aikovan henkilön kokemus, pätevyys ja itseluottamus, sekä kyky kantaa taloudellisia ja henkisiä velvoitteita on korkeimmillaan. Ajatus yrittäjäksi ryhtymisestä ei synny hetkessä, vaan on useimmiten pitkäaikaisen pohdinnan tulos. (Jylhä, Paasio & Strömmer 1997.)

2.1 Sosiaali- ja terveysalan yrityksen perustaminen

Yksityisten sosiaalipalveluita tuottavien yksiköitten määrä on lisääntynyt Suomessa tasaisesti koko 2000-luvun ajan. Vuonna 2000 yksiköiden määrä oli 2700, kun vuonna 2010 niitä oli jo 4350. Suomessa sosiaali- ja terveyspalvelujen tarjonta ja rahoitus on pääasiassa julkisen sektorin tehtäviä. Vuonna 2010 73 % sosiaalipalvelujen toimintayksiköistä möi palvelunsa kunnille, ja eniten niitä ostetaan lasten ja nuorten laitos- ja perhehoidossa, sekä kehitysvammaisten laitos- ja asumispalveluiden osalta. Yleisimmät toimialat yksityisillä sosiaalipalveluita tuottavilla yksiköillä oli vanhusten palveluasumi-

nen, kotipalvelut ikääntyneille ja vammaisille, lasten ja nuorten laitokset ja ammatillinen perhehoito sekä lasten päiväkodit. (Väyrynen 2010, 1.)

Sosiaali- ja terveysalalla on tarvetta uusille yrittäjille. Pelkkä halu ei riitä yrittäjäksi lähtemiseen, vaikka se onkin yrityksen perustajan tärkein lähtökohta. Tarvitaan aina alan edellyttämää ammattitaitoa ja osaamista, jotta yritys voi menestyä valitsemallaan alalla. (Holopainen & Leivonen 2008, 17.) Muun muassa Kovalainen (1997) ja Rissanen & Sinkkonen (2004) ovat tutkineet, että sosiaali- ja terveysalan yrittäjiä yhdistää vahva ammattitaito, joka on hankittu pitkän kokemuksen avulla palkkatyössä usein julkisen sektorin palveluksessa. Lisäksi yhdistävä tekijä on tuottaa erilaisia, omasta mielestään parempia palveluita kuin julkinen sektori on pystynyt tuottamaan. (Kainlauri 2007, 33.)

Yrityksen perustaminen vaatii yrittäjältä aina yritysideoita, joka voi syntyä oivalluksena uuden keksinnön tavoin tai vanha asia voidaan haluta tehdä uudella tavalla. Uudet yritysideaat eivät yleensä synny hetken mielijohteena, vaan ne ovat järjestelmällisen etsintätöiden tulosta. Yritysidea voi syntyä esimerkiksi silloin, kun kunnassa ilmenee tarvetta sellaisille suppeille palveluille, joita kunnan ei kannata itse tuottaa (Holopainen & Leivonen 2008, 22–25; Kainlauri 2007, 35.) Yritysideoita on syytä pohtia tarkasti ja se on hyvä arvioida ammattilaisella idean toimivuuden testaamiseksi. Kun yritysidea todetaan toimivaksi, alkaa liikeidean ja toiminta-ajatuksen työstäminen. Yrityksen toiminta-ajatus kertoo, miksi yritys on markkinoilla, kenen tarpeita varten se toimii ja mitä palveluita yritys tuottaa. Liikeidea määrittää taas yrityksen tavan menestyä valitulla toiminta-alalla. Liikeidean, jota voidaan sosiaali- ja terveysalalla kutsua myös palveluideaksi, määrittelyä varten tarvitaan tietoa markkinoista, tuotetuista palveluista ja palveluja tuottavasta yrityksestä. (Holopainen & Leivonen 2008, 22–25; Kovalainen & Simonen 1996, 237.)

Yritystä perustettaessa on tärkeää pohtia, onko sen asiakaskunta kasvava vai pienenevä ryhmä, millaista kilpailua se kohtaa ja miten oman yrityksen palvelut eroavat kilpaillevien yritysten palveluista. Toiminnan jatkuvuuden kannalta on tärkeää miettiä liikeidean voimavarat, samoin kuin yrittäjän itsensä aineelliset ja henkiset voimavarat. Taloudellisten voimavarojen selvittämiseksi yrityksen perustamisvaiheessa tarvitsee tietää, kuinka paljon rahaa yrityksenkäynnistämiseen tarvitaan ja miten paljon omaa rahaa siihen on mahdollista sijoittaa. Kun nämä luvut tiedetään, voidaan pohtia sitä, kuinka paljon lainarahaa yritys tarvitsee toimintansa aloittamiseen. Yrityksen perustamisvaiheessa rahaa kuluu esimerkiksi elinkeinolupaun, elinkeinoveroon, vakuutuksiin ja eläk-

keisiin, jotka tulee ottaa huomioon. Henkisten voimavarojen mittaaminen on haastavampaa kuin taloudellisten ja niiden riittävyys usein testataan vasta yrityksen perustamisen jälkeen. Jo yrityksen perustamisvaiheessa tulee huomioida yrittäjän ammatin omaleimaisuus ja raskaus. Usein yrittäjän koko elämä kietoutuu yhteen yritystoiminnan kanssa. Yrityksen perustaminen voi olla raskas prosessi, jonka ensimmäiset kuukaudet ovat täynnä pettymyksiä. Toisaalta yrittäjä voi olla myös innostunut omasta liiketoiminnastaan, joka auttaa häntä jaksamaan vaikeiden aikojen yli. (Korhonen ym 2000, 208.)

Sosiaali- ja terveysalan yrityksissä on tärkeää analysoida yrityksen tarve tällä hetkellä ja tulevaisuudessa ja ottaa huomioon kunnan tilanne yrityksen uhkia ja mahdollisuuksia kartoittaessa. (Kovalainen & Simonen 1996, 238–246.) Yritystä perustettaessa tulee pohtia myös yritysmuotoa, jonka valintaan vaikuttaa muun muassa omistajien ja yrittäjien lukumäärä, sitoutuvan pääoman määrä, joustovaatimukset, kasvumahdollisuudet, vastuukysymykset ja verotus (Korhonen ym 2000, 184). Erilaiset lait ohjaavat Suomessa voimakkaasti yksityisiä yrityksiä. Elinkeinolaki antaa Suomen kansalaisille mahdollisuuden harjoittaa vapaasti erilaisia elinkeinoja, joskin kaikesta ansiotoiminnasta tulee ilmoittaa viranomaisille. Yritysten tulee valvoa palvelujensa korkeaa tasoa, johon myös lainsäädäntö velvoittaa viranomaiset. (Korhonen ym 2000, 185–186.)

Avoimilla markkinoilla olevat yritykset osallistuvat kilpailuun asiakkaiden suosiosta ja valinnasta. Sosiaali- ja terveyspuolella kilpailun kulmakiveksi muodostuu palveluiden hinnoittelu, sillä palveluille on löydyttävä tarpeeksi maksukykyisiä asiakkaita. Monet sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset eivät ole tottuneet määrittelemään työlleen hintaa, jolloin palvelut alihinnoitellaan ja tämän vuoksi sekä kannattavuus että oma palkka jäävät pieniksi. Aloittelevan yrittäjän on syytä miettiä, miten paljon on valmis tekemään työtä ja millä hinnalla, eli mitkä ovat yrityksen kannattavuuden rajat. (Rissanen & Sinkkonen 2004, 61–62.)

Uusien yritysten kriittisin vaihe on sen ensimmäiset 2-3 vuotta. Keski-Suomen taloudellisen tutkimuskeskuksen mukaan uusista metalliteollisuusyrityksistä lopettaa noin 25 % kolmen vuoden kuluttua yrityksen perustamisesta. Syytä epäonnistumiseen on tutkittu useassa eri tutkimuksessa ja niitä on muun muassa oman ammattitaidon puutteellisuus, liikeidean epärealistisuus, heikko markkinatuntemus, kilpailijoiden merkityksen aliarvioiminen ja lyhyt työkokemus. (Holopainen & Levonen 2008, 62–63.) Yrittäjänä onnistuminen on mahdollista riittävän koulutuksen ja suunnittelun avulla, ja vaikka yritysidea syntyisikin nopeasti, kannattaa idean käsittelyyn ja kypsytelyyn käyttää ai-

kaa ja ammattitaitoisten ihmisten apua mahdollisten sudenkuoppien välttämiseksi (Risänen & Sinkkonen 2004, 58).

2.2 Sosiaali ja terveysalan yrittäjyys

Sosiaali- ja terveysalan yrittäjyyttä voidaan toteuttaa monella tapaa. Yrittäjyys voi tulla tällöin elämäntavaksi, esimerkiksi jos yrityksen toiminta tapahtuu yrittäjän kotona ja rikastumista tärkeämpänä pidetään laadukkaan kuntoutuksen toteuttamista. Toinen ääripää voi olla henkilö, joka vaalii liiketalouden periaatteiden noudattamista samalla kun tarjoaa hyvää ja laadukasta kuntoutusta. Tyypillisimmin sosiaali- ja terveysalan yrittäjä on keski-ikäinen nainen, jolla on vakituinen paikka julkisella sektorilla ja vankka työkokemus alalta. Alalla yleisintä on yksinyrittäjyys, mutta myös perheyrittäjiä on paljon. (Korhonen ym 2000, 177.)

Suomalaisen hyvinvointivaltion ennustetaan edelleen säilyvän, mutta muuttuvan toisenlaiseksi kuin aikaisemmin, koska valtion takaamien palveluiden kasvu ei ole enää mahdollista. Julkisten hyvinvointipalveluiden tavoitteena on ollut ihmisten hyvinvoinnin edistäminen niin fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen kuin toiminnallisen hyvinvoinnin osalta. Hyvinvointipalveluja on jouduttu priorisoimaan ja tämä on voinut tarkoittaa sitä, että fyysiset vammat on hoidettu ensin ja sosiaalinen ja psyykinen kuntoutus on jäänyt toissijaiseksi. Palvelujen tuottamisessa toteutuu nykyisin aiempaa laajemmin niin sanottu welfare mix, eli yksityisen, yhteisöllisen ja julkisen sektorin yhdistelmä. Tällöin yksityisen ja yhteisöllisen markkinan vastuu korostuu enemmän ja julkisen sektorin vastuu vastaavasti vähenee. (Korhonen ym. 2000, 168–169.) Sosiaali- ja terveysalan yritysten osuus oli vuonna 2011 kasvussa, ja tällä hetkellä yrittäjiä on 4,4 % kaikista suomalaisista yrityksistä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2011.)

3 TOIMINTATERAPIA

Toimintaterapia on saanut alkunsa 1800-luvulla Yhdysvalloissa, jolloin erilaisia toimintoja alettiin käyttää mielenterveyspotilaiden hoidossa. Suomessakin toimintaterapian kehittyminen alkoi mielenterveyspotilaiden kuntoutuksen kautta 1900-luvun alkupuolella. Ensimmäisiä toimintaterapeutteja Suomessa alettiin kouluttaa vasta 1970-luvulla, ja tätä ennen toimintaterapeutit olivat saaneet koulutuksensa lähinnä Englannista. Nykyisin toimintaterapeutti on suojattu nimike terveydenhuollon ammattihenkilölle, jota saa käyttää vain toimintaterapeutin ammattikorkeakoulututkinnon suorittanut henkilö. Toimintaterapeutin ammattinimike on sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston Valviran valvoma. (Launiainen, Lintula 2003, 7.)

Nykypäivänä toimintaterapeutti on kuntoutusalan ammattilainen, joka voi toimia sosiaali- ja terveydenhuollossa, kuntoutuksessa, itsenäisinä ammatinharjoittajina ja järjestöissä (Suomen Toimintaterapeuttiliitto Ry 2005, 228). Toimintaterapeutin työhön kuuluu arviointi (esimerkiksi kotona, vapaa-ajalla, koulussa), jonka pohjalta asiakkaalle suunnitellaan terapiaa, annetaan ohjausta tai suunnitellaan apuvälinepalveluita. Toimintaterapeutin työhön kuuluu suurelta osin myös konsultointia ja moniammatillista yhteistyötä ja näissä tilanteissa toimintaterapeutti on oman alansa asiantuntija. Toimintaterapeutti voi toteuttaa toimintaterapiaa yksilö- tai ryhmäterapiana, eikä toiminta ole aikaan tai paikkaan sidottua; se voi toteutua yhtä hyvin asiakkaan kotona, terapiatiloissa tai hänen lähiympäristössään. (Suomen Toimintaterapeuttiliitto Ry 2005, 228–229)

Toimintaterapeutti toteuttaa asiakaslähtöistä kuntoutusta, jossa asiakas on oman elämänsä asiantuntija ja toimintaterapeutti tuo oman ammattiosaamisensa kautta toimintaan terapeuttisen näkemyksen. He ovat kiinnostuneita asiakkaidensa toimintakyvystä kokonaisvaltaisesti. Toimintaterapeutin työtehtävät muodostuvat asiakkaan arvioinnista ja tutkimuksista, toimintakykyä edistävästä terapiasta, ohjauksesta ja moniammatillisesta yhteistyöstä työyhteisössä. (Vehkaperä 2007, 20–22.) Toimintaterapia on siis asiakkaalle merkityksellistä toimintaa, jonka toimintaterapeutti on soveltamisen ja toiminnan analyysin perusteella valinnut ja muokannut. Toiminnan tavoitteena on vaikuttaa asiakkaan toimintamahdollisuuksiin antaen samalla realistista palautetta tämän hetkisestä toimintakyvystä. Toiminnan tulee olla sopivan haasteellista, jotta se tuottaa asiakkaalle ilon ja pätevyyden tunteita ja samalla vahvistaa hänen elämäntapaansa sovelletusti. Asiakaslähtöisyys on toimintaterapian kulmakivi, jolla varmistetaan, että

terapia ja siinä käytettävät menetelmät ovat asiakkaalle mielekkäitä ja tarkoituksenmukaisia. (Suomen Toimintaterapeuttiliitto Ry 2005, 229.) Asiakkaita toimintaterapeutilla voi olla useilta eri lääketieteen erikoisaloilta, esimerkiksi psykiatrialta, neurologialta ja ortopedialta. Suurimman asiakasryhmän toimintaterapeuteille muodostavat työikäiset asiakkaat, mutta yli 60 % asiakkaista on silti lapsia, nuoria ja vanhuksia. (Vehkaperä 2007, 20–22.)

Toimintaterapia perustuu toiminnan terapeuttiseen käyttöön asiakkaan ja toimintaterapeutin välillä. Tämän vuorovaikutussuhteen on tarkoitus vaikuttaa asiakkaan toimintakykyyn ja toiminnalliseen suoriutumiseen parantavasti. Toimintaterapian tarkoituksena on tehdä asiakkaalle mahdolliseksi tämän suoriutuminen hänelle itselleen merkityksellisistä asioista toimintakyvyn rajoitteista huolimatta. Toimintaterapiassa asiakas nähdään tasavertaisena kumppanina kaikissa terapian toteutuksen vaiheissa suunnittelusta toteutuneen terapian arviointiin.

3.1 Toimintaterapiayrittäjyys

Ensimmäiset toimintaterapeutit alkoivat toimia Suomessa yrittäjinä vasta vuonna 1984, jolloin Valtava-lakiin liittyen vastuu lääkinnällisestä kuntoutuksesta siirrettiin kunnille. Tällöin kunta pystyi palkkaamaan yksityisen ammatinharjoittajan, mikäli se tuli kunnalle edullisemmaksi kuin vakituisen henkilöstön palkkaaminen. Yksityisten ammatinharjoittajien yleistymiseen vaikutti myös merkittävästi 1990-luvun alun Kelan aloittamat tarjouspyynnöt koskien vaikeavammaisten lääkinnällistä kuntoutusta. (Kallonen 2005, 19.)

Suomessa toimintaterapeutit voivat toimia itsenäisinä ammatinharjoittajina tai yrittäjinä. Itsenäinen ammatinharjoittaja on henkilö, joka työskentelee ilman työntekijöitä toiminimellä. Yrittäjänä toimivalla toimintaterapeutilla voi olla työntekijöitä, jolloin hän toimii myös työnantajana. Asiakkaat yrittäjinä työskenteleville toimintaterapeuteille tulevat joko maksusitoumuksen tai Kelan vaikeavammaisten lääkinnällisen kuntoutuksen kautta. (Toimintaterapeuttiliitto, 2014.)

Vuonna 2012 Suomen Toimintaterapeuttiliitto Ry teki jäsenkyselyn Suomen toimintaterapeuttien tämän hetkisestä tilanteesta, sillä muutoin toimintaterapeuttien tilannetta tutkitaan vain yhdessä "muiden palveluiden" kanssa, eikä tietoa yksin toimintaterapeuttien tilanteesta saada ilman liiton omaa kyselyä. Kyselyyn vastasi kaikkiaan 34,1 %

jäsenrekisterissä olevaa toimintaterapeuttia. Näistä 63 % työskentelee kuntasektorilla, ja näistä yli puolet erikoissairaanhoidossa, kolmannes perusterveydenhuollossa ja loput työskentelee mm. kehitysvammahuollossa tai opetus- tai sosiaalitoimissa. Toiseksi eniten toimintaterapeutteja työllistää yksityinen sektori, yksityisissä yrityksissä työskentelee n. 17 % vastanneista ja itsenäisinä ammatinharjoittajina ja yrittäjinä toimii noin 7 % vastaajista. Osa jäsenistä toimii myös sivutoimisinä yrittäjinä. (Miettunen 2013, 3-7.)

4 YRITTÄJYYSKASVATUS

Vaikka taloustieteet antavat tietoperustan yrittäjyyden ymmärtämiselle, tarvitaan myös pedagogista näkemystä ymmärtämään yrittäjyyden kasvatuksellinen puoli (Kyrö). Kasvatus tarkoittaa kaikkia ilmiöitä, jotka saavat aikaan muutoksen käyttäytymisessä, ja koulutus on kasvatuksen järjestelmällinen osa. Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteena on kehittää opiskelijassa sellaista tietoa ja asennetta, josta on hyötyä tämän tulevilla työuralla huolimatta siitä, toimiiko hän yrittäjänä vai toisen henkilön palveluksessa. (Koironen, Peltonen 1995, 11,13.) Opetusministeriö (2009) määrittelee yrittäjyyskasvatuksen pääasiassa opetushallinnon alalla tehtäväksi työksi yrittäjyyden vahvistamiseksi. Käytännön tavoitteina ovat myönteisten asenteiden lisääminen, yrittäjyyteen liittyvien tietojen ja taitojen kehittäminen, uusien yritysten syntyminen, yrityksissä työskentelevien ihmisten osaamisen kehittäminen sekä yrittäjämäisen toimintatavan edistäminen niin työpaikoilla kuin kaikessa muussakin toiminnassa. Yrittäjyyskasvatus perustuu elinikäiseen oppimiseen ja verkostomaiseen toimintatapaan.

Yrittäjyyskasvatusta ei voida käsitellä erillisenä yrittäjyydestä ja sen määritelmistä. Yrittäjyyskasvatuksen pyrkimys ei ole vain luoda maahan uusia yrittäjiä, vaan myös saada aikaan ilmapiiri, jossa muun muassa rohkeus, innovatiivisuus, epävarmuuden sieto, jatkuva oppiminen, yhteistyökyvyt ja vastuu itsestä ovat keskeisiä tekijöitä. Yrittäjyyskasvatusta voidaankin pitää pitkään kestäväenä asennekasvatuksena, jossa päämääränä on tehdä yrittäjyydestä osa opiskelijoiden elämää. Tämän ajattelun avulla saataisiin syntymään sekä uusia yrityksiä, että työyhteisöjä kehittymään laadukkaammiksi. (Leskinen 2000, 50–51.) Luukkaisen ja Wuorisen (1998) tekemän tutkimuksen mukaan, nuoria on tällä hetkellä vaikea saada kiinnostumaan yrittäjyydestä, koska se ei ole varma tulonlähde. Monet nuoret haluavat varman työpaikan ennemmin kuin ottaa riskejä ja saavuttaa sitä kautta tulosta. Heidän mielestä nuoria tulisi kannustaa koulutuksen kautta suunnittelemaan enemmän tulevaisuutta ja tekemään paljon töitä sen eteen. (198.)

Koulutusjärjestelmillä on yrittäjyyden edistämässä keskeinen rooli. Yrittäjyyttä tulisi esitellä koulutuksessa realistisesti yhtenä koulutusvaihtoehtona, yrittäjyyskasvatuksen myötä tulisi myös pyrkiä poistamaan turhia ennakkoluuloja ja stereotypioita, joita monella on yrittäjyyttä kohtaan. (Leskinen 2000, 13–19.) Yrittäjyyskasvatus voi alkaa jo pienten lapsien kohdalla varhaiskasvatuksen piirissä. Voimakkaimmin lapsen asennoi-

tumista yritteliäisyyteen muovaa hänen sosiaalinen lähiympäristö ja yhteiskunta, sillä lapsi samaistuu näihin malleihin ja asenteisiin. Varhaiskasvatuksessa lapsia voidaan kannustaa oma-aloitteisuuteen, jolloin heidän itsetuntonsa kasvaa ja he uskaltavat paremmin käyttää omia resurssejaan. Lapselle on tärkeää luoda tämän kehitystä tukevat rajat ja tavoitteet, sekä ruokkia heidän mielikuvitustaan, jolloin lapsi uskaltaa ilmaista itseään paremmin. (Kansikas 2007, 15–17.) Nuorten kouluttaminen yrittäjyyteen on lähinnä asennekasvatusta ja itsensä toteuttamiseen rohkaisemista. Yleisesti esimerkiksi toisen asteen koulutuksessa yrittäjyyskasvatuksen lähtökohta on oppilaiden tukeminen itsenäisiin päätöksiin ja vastuun ottaminen omasta kehityksestä. Myös kielteisten asenteiden ja uskomusten kyseenalaistaminen koulutuksessa madaltaa kynnyistä yrittäjäksi lähtemiseen tai sisäisen yrittäjyyden harjoittamiseen. (Kansikas 2007, 18, 36.)

Vuonna 2012 tehtiin Suomessa tutkimus, johon osallistui 16 yläasteen aineopettajaa kahdesta keskikokoisesta kaupungista ja kuudesta koulusta Itä-Suomen alueelta. Tutkimus toteutettiin haastatteluna, jossa jokaiselle opettajalle annettiin erilaisia käsitteitä yrittäjyydestä, joita heidän tuli selittää haastatteliijoille. Tällä haluttiin selvittää yrittäjyyskasvatuksen erilaisten tulkintojen määrää. Tuloksena tutkimuksessa tuli, että sisäisen yrittäjyyden kasvatuksessa kannustetaan oppilaita koko ajan heidän koulun käynnissään. Jo koulun perinteisiin arvoihin kuuluu edistää oppilaiden osallisuutta erilaisiin toimintoihin ja varmistaa, että he tekevät koulutyössä parhaansa. Ulkoisen yrittäjyyden opettaminen koettiin sen sijaan opetustavoitteiden ulkopuoliseksi ja sitä ei pidetty perusopetukseen kuuluvana. Erityisesti liiketoiminnan kehittäminen ja kilpailukyky nähtiin olevan vasten perinteisiä koulutusarvoja. Tutkimuksessa havaittiin, että opettajien tarkastellessa oppilaitaan yrittäjyyskasvatuksen näkökulmasta pidettiin yrittäjämäisinä ominaisuuksina pehmeitä taitoja kuten sosiaalisuutta, luovuutta, ulospäin suuntautuneisuutta ja käytännöllisyyttä. Riskinotto, vilkkaus, uskallus ja huumorintaju miellettiin myös yrittäjän ominaisuuksiksi. Yrittäjyyttä pidettiin myös melko synnynnäisenä ominaisuutena, johon voi vain jonkin verran vaikuttaa koulutuksella. Opettajat näkivät myös poikien olevan yrittäjämäisempiä kuin tyttöjen, perustuen siihen, että tytöt ovat usein rauhallisempia, tehokkaampia oppilaita. Pojat taas eivät ole akateemisesti yhtä koulutettuja, mutta heidän synnynnäiset ominaisuutensa sopivat paremmin yrittäjäksi lähtemiseen. (Korhonen, Komulainen, Rätty 2012.)

Ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelmaan yrittäjyys tuli vuonna 1995, vaikka jo aikaisemmin laki on määrännyt opetukselle tavoitteeksi perehdyttää opiskelijat yrittäjyyteen (Leskinen 2000, 13–19). 1980-luvulta saakka yrittäjyyden koulutusta ja tutki-

musta on kehitetty Suomen ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa (Kansikas 2007, 44). Ammattikorkeakoulun yrittäjyyskasvatus keskittyy opiskelijan luovuuden, aktiivisuuden, itsenäisen tiedonhankinnan, uuden tiedon luomisen ja soveltamisen mahdollistamiseen. Tavoitteena ammattikorkeakouluissa on kasvattaa opiskelijasta työntekijä, joka hallitsee ammattinsa laaja-alaisesti (Leskinen 2000, 13–19.) Koulutuksellisesti myös korkeakoulutuksessa tulee panostaa yrittäjyyttä kannustavaan ilmapiiriin, jossa verkostoidutaan aktiivisesti muiden alojen ja toimijoiden kanssa, sekä tehdään asioita konkreettisesti esimerkiksi työharjoittelussa. Opiskelijoiden tulee myös ymmärtää epäonnistumisten ja virheiden teon merkitys opiskelussa: niiden alleviivaamisen sijaan tulisi keskittyä virheistä oppimiseen. Kansikas (2007, 46) toteaa kirjassaan Kasva yrittäjyyteen yrittäjyydestä näin; ”Henkinen kasvu yrittäjyyteen näkyy realistisena ammatitilpeytenä, itseluottamuksena ja näkemyksellisyytenä. Asenne, jossa vihataan häviämistä, mutta ei pelätä sitä, kannustaa käyttämään omaa potentiaalia tavoitteiden saavuttamiseksi.”

Yrittäjyyskasvatuksen olennaisena osana nähdään sisäisen ja omaehtoisen yrittäjyyden vahvistaminen. Teoriatieto ulkoisesta yrittäjyydestä voi vanheta, sekä ihminen unohtaa niitä, mutta positiivinen asenne ja suhtautuminen unohtuvat epätodennäköisemmin. Yrittäjyyteen liitetään usein vahvasti innovatiivisuus, joka tukee ihmisen selviytymistä kaikilla elämän aloilla. Yritteliäs ihminen haluaa suoriutua itsenäisesti, omaa usein vahvan itsetunnon ja vastuuntuntoisen asenteen elämäänsä. Opiskelijoilla näitä ominaisuuksia voidaan vahvistaa muun muassa projektiopintojen tai itsearviointien kautta. (Leskinen 2000, 51.)

Useimmiten yrittäjillä on taustalla ammattikoulututkinto, ja yli 30 % yrittäjistä on suorittanut sen. Ammattikorkeakoulututkinto sen sijaan on noin 3 % kaikista yrittäjistä ja akateemisia yrittäjiä on kaiken kaikkiaan noin 9 %. Ammattikorkeakoulupohjaisten yrittäjien määrä on suurempi uusissa yrittäjissä, joka johtuu osittain siitä, että ammattikorkeakoulutus on ollut maassamme vasta alle 20 vuotta. Uusien yrittäjien korkeakoulutus johtuu esimerkiksi yritystoiminnan monimuotoistumisesta, kansainvälistymisestä, sekä korkeakoulutettujen laajemmasta tietoisuudesta yrittäjyyttä kohtaan. Työelämässä ja yritystoiminnassa vaadittava osaamistaso kohoaa koko ajan ja siksi myös korkeakouluilla on entistä suurempi merkitys uusien yrittäjien luomisessa. (Opetusministeriö 2009.)

4.1 Yrittäjyys osana toimintaterapiakoulutusta

Opinnäytetyön tutkimuksessa tutkitaan yrittäjyysasenteita Kuopion Savonian, Jyväskylän, Turun, Oulun, Lappeenrannan ja Helsingin Metropolian ammattikorkeakouluissa toimintaterapian koulutusohjelmassa. Tutkimusta varten on tarkasteltu jokaisen ammattikorkeakoulun toimintaterapian opetussuunnitelmia syksyllä 2013 aloittaneiden ryhmien kohdalta, lukuun ottamatta Savonia-ammattikorkeakoulua, jossa viimeisin ryhmä aloitti syksyllä 2012.

Jokaisella ammattikorkeakoululla on oma opetussuunnitelmansa toimintaterapian osalta, jolloin myös yrittäjyysopinnot ja sisällöt poikkeavat toisistaan jonkin verran. Muissa ammattikorkeakouluissa yrittäjyysopinnot on pääasiassa 3 opintopistettä, mutta Turun ammattikorkeakoulussa yrittäjyyttä opiskellaan 5 opintopisteen verran. Pääasiassa yrittäjyysopinnot suoritetaan 3. ja 4. lukuvuoden aikana, paitsi Jyväskylän ammattikorkeakoulussa yrittäjyys- ja innovaatiot-kurssi kuuluu 1. ja 2. lukuvuoden opetussuunnitelmaan.

Turun ammattikorkeakoulussa yrittäjyyttä opiskellaan projektiopinnot, eikä erillistä teoriakurssia yrittäjyydestä ole. Tämä opintojakso on nimeltään monialainen kehittäminen ja yrittäminen ja sen keskeisimpänä tavoitteena on oppia toimimaan projektityössä erilaisissa rooleissa, ottaa vastuuta toiminnastaan ja toimia monialaisessa työryhmässä. Olennaista kurssilla on oppia projektityön perusteet, yhteistyökumppanin kanssa toimiminen ja luovien ratkaisujen tekeminen. (SoleOPS, Turkuamk.)

Oulussa, Metropoliasa, Lappeenrannassa, Jyväskylässä ja Savoniassa yrittäjyysopinnot suuruus on 3 opintopistettä. Oulussa yrittäjyysopinnot ovat kokonaisuus tutkimus-, kehittämis- ja johtamisopinnot kanssa. Johtamisen ja yrittäjyyden perusteet -kurssi on 6 opintopisteen kokonaisuus, josta 3 opintopistettä on yrittäjyysopinnot. Kurssin painotus on teoriaopinnoissa, joissa käsitellään muun muassa liiketoiminnan mahdollisuuksia sosiaali- ja terveysalalla, yritysmuotoja, yrittäjyysvalmiuksia ja yritystarinoita, sekä innovaatioprosessia (Oamk, Opintosuunnitelma toimintaterapia.) Metropoliasa opintojen fokus on kannattavassa toimintaterapiayrityksessä ja yritystoiminta-nimisen kurssin aikana opetellaan tunnistaan yrityksen laatutekijöitä, tuotteistamista ja hinnoittelua toimintaterapiapalveluille, sekä yrittämiseen liittyvän lainsäädäntöä ja yrittäjänä toimimisen haasteita. (Metropolia.) Lappeenrannan ammattikorkeakoulussa yrittäjyyskurssi on nimeltään hyvinvointiyrittäjyys, laatu ja markkinointi. Kurssilla edellytetään

toteutettavan liikeidean tuottamista, yrittäjyyteen ja markkinointiin liittyvien ratkaisujen perustelua, sekä oman osaamisen pohtimista yrittäjyyden näkökulmasta. (SoleOPS. Lappeenrannan ammattikorkeakoulu 2013.) Savonia-ammattikorkeakoulun yrittäjyysopinnot kuuluvat osaksi opintokokonaisuutta, jossa käsitellään sosiaali- ja terveysalan työmarkkinoita ja yrittäjyyttä. Opintojaksoon kuuluu talouden lisäksi terveys- ja sosiaalialan yrityksen liikeidean käynnistämisen prosessia ja yritystoiminnan kustannuslaskentaa, kannattavuuden arviointia, hinnoittelua ja rahoituslähteitä, sekä markkinointiajattelua. (Savonia-amk, 2012.) Jyväskylän ammattikorkeakoulun yrittäjyysopinnot kuuluvat osaksi laajempaa yrittäjyys ja innovaatiot – opintokokonaisuutta, jonka opintopistemäärä on 5 ja yrittäjyysopintojen suuruus tästä 3 op. Yrittäjyysopinnoista valtaosa toteutetaan muutaman opiskelijan koulutusohjelmakohtaisissa ryhmissä, jotka omien kokemusten ja tiedon hankkimisen avulla pyrkivät löytämään tarpeita/kysyntää, johon kehittävät oman tuotekonseptin. Ryhmän tulee pohtia ideansa liiketoimintamahdollisuuksia ja ideat jaetaan suuremmissa ryhmissä. Tällä tavoin opiskelijat hankkivat tietoa yrittäjyydestä ja kannattavasta liiketoiminnasta toiminnallisoin keinoin. (Jyväskylän ammattikorkeakoulu, 2013.)

5 TUTKIMUKSET AIHEESTA

Savonia-ammattikorkeakoulussa on tutkittu opettajien ja opiskelijoiden asenteita yrittäjyyttä kohtaan vuonna 2007 Hilka Lassilan toimesta. Tutkimus toteutettiin omina kyselyinä Savonia-amk:n opiskelijoille ja opettajille. Tutkimukseen osallistuneiden opiskelijoiden asennoituminen yrittäjyyteen oli pääasiassa positiivista, samoin kuin kuva yrittäjistä ja yrittäjyydestä. Opiskelijoiden kiinnostus yrittäjyysopintoihin oli korkea riippumatta koulutusalaista, sillä yrittäjyys nähtiin kiinnostavana ja hyödyllisenä oppiaineena, vaikka ei aikoisi ryhtyä yrittäjäksi. Sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijoista 34 % oli kiinnostunut yrittäjyysopinnoista ja 66 % ei ollut (n=82). Ala ei ollut kiinnostunut yrittäjyysopinnoista yhtä paljon kuin Savonian muut koulutusalat, joiden keskimääräinen kiinnostus yrittäjyysopintoja kohtaan oli 78 %, ja matkailu- ja ravitsemisalain opiskelijoista jopa 100 % oli kiinnostunut yrittäjyysopinnoista. Opettajien suhtautuminen yrittäjyyteen taas oli melko positiivista. Vastauksista nousi kuitenkin esille, että sosiaali- ja terveystieteiden opettajat valitsivat muita opettajia useammin vastausvaihtoehdoista neutraaleimman. Lassila päätelee, että neutraalin vastausvaihtoehdon valitseminen on voinut tuntua helpoimmalta, mikäli ei ole ollut paljoa tekemisissä yrittäjyysopintojen kanssa. Yrittäjyys ei myöskään korostu yhtä tärkeäksi sosiaali- ja terveystieteillä kuin muilla Savonia-ammattikorkeakoulun aloilla. (Lassila 2007, 42, 48–49, 70–71.)

Luukkainen ja Wuorinen tekivät vuoden 1998 lopulla laajan tutkimuksen yrittäjyyskäsitteistä. Heidän tutkimuksessaan tutkittiin Lapin, Pohjanmaan, Etelä-Savon ja pääkaupunkiseudun opettajia, metallialan työntekijöitä ja yrittäjiä. Tutkimuksen mukaan vuonna 1998 yrittäjän ominaisuuksina nähtiin voimakkaimmin määrätietoisuus, ahkeruus, aloitekyky, palvelunhalu ja tehokkuus. Nämä yrittäjän perustekijät ovat samoja kuin hyvän ja toimivan yrityksen edellytykset. Tutkittavat kokivat myös, että toiminnan aloittaminen ja määrätietoinen jatkaminen kuuluivat vahvasti yrittäjyyteen, samoin kuin oman työn tuloksen näkeminen. Suurimpana esteenä yhteiskunnan tasolla yritystoiminnalle nähtiin rahoitusongelmat, ulkoiset vaatimukset ja toimintaympäristön ongelmat. Henkilökohtaisella tasolla yrittäjyyden haasteet olivat, että yrittäjyys ei kiinnosta, puuttui rohkeus lähteä yrittäjäksi, vastuunotto pelotti sekä johtamisen vaikeus. (171–187.) Tutkimuksen tuloksena Luukkainen ja Wuorinen (1998, 186–199) huomasivat, että yrittäjyyden pääongelma on se, ettei suomalaisia kiinnosta yrittäjyys. Tämän asian muuttamiseen tarvitaan positiivista viestintää yrittäjyydestä, sen mahdollisuuksista ja vaihtoehdoista aina alakoulusta korkeakouluun saakka. Lisäksi tutkimuksessa havait-

tiin, että naisten yrittäjäksi ryhtymisen kynnys on korkeampi kuin miesten ja että yrittäjyyteen vaaditaan itseluottamusta ja ammattitaitoa. Naisyrittäjyyden kasvua hidastavana tekijänä nähdään, että yrittäjyyteen vaadittavaa voimakastahtoisuutta pidetään miehisenä ominaisuutena, vaikka tiedämme sen olevan myös naisten ominaispiirre. Tutkimuksen mukaan yrittäjyyteen suhtautumisessa ei ollut alueellisia eroja.

Akavan erityisalat ja siellä harjoittelina toiminut Ville Kauppila tekivät vuonna 2012 tutkimuksen akavan erityisalojen opiskelijajäsenille. Tutkimuksen tarkoituksena oli tuoda esille opiskelijajäsenten näkökulmia ja linjauksia yleiseen päätöksentekoon liittyen, mikä edesauttaisi opiskelijoiden ja vastavalmistuneiden asioiden viemistä paremmin eteenpäin. Kyselyssä tutkittiin opintoihin liittyvää syrjintää, opintojen aikaista työelämää, tulevaisuuden työelämää, työurien pidentämistä ja järjestäytymistä. Kyselyn vastaajat poimittiin satunnaisotannalla akavalaisten liittojen opiskelijarekistereistä siten, että jokaisesta rekisteristä saatiin 4 % otanta, jonka kautta saatiin yli 700 vastausta, joka oli vajaa 20 % kaikista lähetetyistä kyselyistä. Akavan erityisalojen opiskelijoita vastaajista oli 6 %. (Kauppila 2012, 35-38.)

Tutkimukseen vastanneista akavalaisista opiskelijoista (yliopisto ja ammattikorkeakoulu) yhteensä 40 % olisi valmis työllistämään itsensä tulevaisuudessa yrittäjänä. Ammattikorkeakouluopiskelijoista 33 % näkee yrittäjyyden mahdollisuutena itsensä työllistämiseksi tulevaisuudessa, yliopisto-opiskelijoilla vastaava luku on 43 %. Ammattikorkeakouluopiskelijoista sen sijaan 45 % ei voi kuvitella itseään yrittäjäksi, yliopisto-opiskelijoilla sama luku on 38. Yleisesti ottaen sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijoista 38 % olisi valmiita toimimaan tulevaisuudessa yrittäjinä. Akavan tutkimuksen mukaan opiskelijoita kiinnosti yrittäjyydessä itsenäinen työ, omien unelmien toteuttaminen, paremmat tulomahdollisuudet, sekä vapaus työaikoihin, itsensä haastaminen ja mahdollisuus luovuuden toteuttamiselle. Toisaalta 39 % vastaajista ilmoitti, ettei ole kiinnostunut yrittäjyydestä. Tutkimuksessa tutkittiin myös, miksi opiskelijat eivät olleet kiinnostuneita yrittäjäksi lähtemiseen. Yleisimmäksi vastaukseksi nousi pelko taloudellisesta epäonnistumisesta, epävarma tulotaso ja perusturva, työn paljous ja opiskeluista puuttuva, riittävä valmiuksien saanti yrittäjäksi lähtemiseen. (Kauppila 2012, 35-38.)

6 TUTKIMUKSEN TAUSTA

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää toimintaterapeuttiopiskelijoiden suhtautumista yrittäjyyttä kohtaan. Suhtautumisella tarkoitetaan tässä tutkimuksessa etenkin yrittäjyysasennetta ja sisäistä yrittäjyyttä, mutta niiden lisäksi tutkittiin myös opiskelijoiden näkemyksiä yrittäjänä toimimisesta ja yrittäjyyskasvatuksesta. Tutkimuksen kysymykset luotiin tutkijan omien mielenkiintojen pohjalta sen kautta, joita asioita koettiin tarpeelliseksi tutkia. Tutkittavat aiheet ja kysymykset olivat nousseet tutkijan omassa elämässään tekemien havaintojen pohjalta. Tutkimuksen prosessia ohjasi kolme tutkimuskysymystä:

Kuinka toimintaterapeuttiopiskelijat suhtautuvat yrittäjyyteen?

Ovatko toimintaterapeuttiopiskelijat kiinnostuneita yrittäjäksi lähtemisestä?

Saavatko toimintaterapeuttiopiskelijat koulutuksensa kautta riittävät valmiudet yrittäjäksi lähtemiseen?

6.1 Tutkimuslomake

Tutkimuksen tutkimusmenetelmänä käytettiin kvantitatiivista sähköpostikyselyä, joka mahdollistaa kyselyn suuren otoksen ilman suuria taloudellisia resursseja. Määrällisen tutkimuksen avulla on mahdollista saada yleinen kuva mitattavasta ominaisuudesta. Kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän avulla tietoa tarkastellaan numeerisesti, joka tarkoittaa sitä, että tutkittavia asioita ja niiden ominaisuuksia käsitellään mitattavin arvoin. Käytännössä tämä tarkoittaa, että jokainen kysymys, eli mitattava asia on muutettu symboliseksi numeroarvoksi ja sen vastausvaihtoehdot on vakioitu. (Vilka 2007, 13–15.) Tässä tutkimuksessa oli yhteensä 19 kysymystä, joista 15 oli muutettu mitattavaan muotoon. Lisäksi on neljä (4) avointa kysymystä, joiden kvalitatiivinen analysointi tapahtui luokittelun ja ryhmittelyn avulla.

Kvantitatiivinen tutkimus on tyypiltään survey-tutkimus, joka on tehokas ja taloudellisesti kestävä tapa kerätä tietoa suurelta joukolta tutkittavia. Survey-tutkimuksen aineisto kerätään tutkimuslomakkeen avulla, joka oli tässä tutkimuksessa internetin välityksellä täytettävä Webropol-kysely. (Heikkilä 2008, 19.) Webropol-ohjelman avulla kerätään tutkimustietoa internetin välityksellä Webropol-järjestelmään, jossa sitä voi-

daan keräämisen lisäksi myös analysoida (Webropol). Webropol-työkalu oli luonnollinen valinta tutkimusmenetelmäksi, sillä nykyisin opiskelut vaativat internetin ja sähköpostin jokaiselta opiskelijalta. Internet on onnistuneen www-kyselyn perusedellytys (Heikkilä 2008, 18–19).

Kyselylomake laadittiin tutkimukseen huolellisesti käyttäen olemassa olevaa teoriapohjaa ja kyselyllä pyrittiin saamaan vastaukset olemassa oleviin tutkimuskysymyksiin. (Heikkilä 2008, 47). Kyselylomake (LIITE 3) laadittiin teoriataustaa käyttäen, jonka jälkeen toimintaterapeuttiliiton toiminnanjohtaja Leila Mäkelän antoi mielipiteensä laadittuun kyselyyn. Tämän takia esitestaamista ei koettu tarpeelliseksi. Kyselyssä pääteemoina ovat tutkittavien taustatiedot, heidän yrittäjyysasenne, kiinnostus yrittäjäksi lähtemiseen ja koulutuksen kautta saatavat valmiudet yrittäjyyteen. Kyselystä pyrittiin luomaan selkeä, helppolukuinen ja lyhyehkö, jossa vastaaja tuntisi pystyvänsä vaikuttamaan asioihin vastaamalla. Kyselylomakkeessa on neljä (4) kappaletta avoimia kysymyksiä, sekä 15 kappaletta strukturoituja kysymyksiä. Strukturoidut kysymykset olivat mahdollisia kohdissa, joissa vastausvaihtoehtoja oli rajallinen määrä ja ne oli mietitty valmiiksi, esimerkiksi ikä tai koulupaikka. (Heikkilä 2008, 49–51.) Sen lisäksi kyselyssä on väittämiä yrittäjyydestä, jonka tarkoituksena on mitata yrittäjyysasenteita. Kysymys on tyypiltään likert-asteikollinen, joka on 5-portainen järjestysasteikon tasoinen asteikko, jossa toisena ääripäänä on täysin samaa mieltä ja toisena täysin eri mieltä (Heikkilä 2008, 53). Tutkimuksen ainoa sekamuotoinen kysymys on yrittäjän ominaisuuksia mittaava kysymys, jossa tutkittavien tuli valita viisi (5) parhaiten menestyvää yrittäjää kuvaavaa adjektiivia.

6.2 Tutkimusaineiston keruu

Tutkimuksen aineisto kerättiin syksyllä 2013 kaikilta Suomen toimintaterapeuttiliitto RY:n rekisterissä olevilta opiskelijajäseniltä, joiden koulutuskaupungit olivat Helsinki, Turku, Jyväskylä, Lappeenranta, Kuopio ja Oulu. Tutkimuslupaa tutkimusta varten ei tarvittu, koska sähköpostiosoitteet eivät kulkeneet tutkimuksen tekijän kautta, vaan liiton toiminnanjohtaja Leila Mäkelä välitti ne tutkittaville. Kysely lähetettiin kaikille toimintaterapeuttiopiskelijoille joiden opetuskieli oli suomi ja jotka olivat liittyneet Suomen toimintaterapeuttiliitto RY:n opiskelijajäseniksi. Kaikkiaan kysely saatekirjeen kanssa lähetettiin 429 opiskelijalle. Saatekirjeen tarkoitus on motivoida tutkittavaa vastaamaan kyselyyn ja kertoa tutkimuksesta ja sen taustasta tutkittavalle. Saatekirje voi ratkaista, ryhtyykö tutkittava vastaamaan kyselyyn vai ei ja sen takia saatekirjeen tulisi olla koh-

teltias ja lyhyt. (Heikkilä 2008, 61). Saatekirje (LIITE 1) ja linkki Webropol-kyselyyn lähetettiin tutkittaville, jolloin vastauksia kertyi yhteensä 61. Tämän jälkeen vastauksia karhuttiin kerran (LIITE 2), jonka seurauksena vastauksia saatiin yhteensä 89. Kaikkiaan vastausaikaa kyselyyn oli 4 viikkoa.

6.3 Aineiston analysointi

Webropol-ohjelman kautta kerätty aineisto analysoitiin Webropol-, ja SPSS-ohjelmien avulla. Perustiedot tutkimukseen otettiin suoraan Webropol-ohjelmasta, jonka jälkeen niille laskettiin prosenttiosuudet ja ne muotoiltiin taulukoiksi lehtori Pirjo Kinnuselta saatujen ohjeiden mukaan. (2014.) Sen jälkeen tuloksia analysoitiin ristiintaulukoimalla, jonka kautta pyrittiin selvittämään kahden luokitellun muuttujan välistä yhteyttä eli sitä, millä tavalla ne vaikuttavat toisiinsa (Heikkilä 2008, 210). Tutkittavien perustiedot ristiintaulukoitiin kyselyn muiden kysymysten kanssa, niiltä osin, kuin kysymyksien vastausmäärien perusteella oli kannattavaa. Osaan kysymyksien vastausvaihtoehdoista (esimerkiksi sukupuoli, ikä ja vanhempien yrittäjänä toiminen) oli tullut vähän vastauksia, ettei niiden ristiintaulukoiminen olisi ollut tilastollisesti merkittävää.

Tutkimuksessa oli myös neljä laadullista kysymystä, joiden analysointi tapahtui luokittelemalla ja ryhmittelemällä. Kysymykset antavat lisätietoa aiemmin kysytyihin määrällisiin kysymyksiin, jolloin sisällönanalyysi ei ole pätevin vaihtoehto kysymysten analysointia varten. Tulokset ryhmiteltiin ensin yhteen samankaltaisten käsitteiden kanssa, jonka jälkeen niistä luotiin suurempia, yhtenäisiä asiakokonaisuuksia. Luokittelu ja ryhmittely mahdollistavat lukijalle kysymyksistä saadun informaation nopean tulkinnan. (Kinnunen 2014.)

7 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tutkimus lähetettiin yhteensä 429 toimintaterapeuttiopiskelijalle, joiden yhteystiedot olivat Suomen Toimintaterapeuttiliiton jäsenrekisterissä. Näistä noin 20 kyselyä palautui vastaanottajan väärän sähköpostiosoitteen tai täyden sähköpostilaatikon takia. Vastauksia kyselyyn tuli yhteensä 89, jolloin vastausprosentti tutkimukseen oli 21, 8 %. Tavoitteena oli saada 30 % opiskelijoista vastaus kyselyyn, jolloin vastaajia olisi tarvittu yhteensä 123. Vastauksia karhuttiin opiskelijoilta kerran (LIITE 2), joka tuotti noin 30 lisävastausta. Vastausaikaa kyselyyn oli 4 viikkoa. Tutkimuksessa tutkittavien määrä on suuri, jolla pyrittiin saamaan perusjoukon keskimääräinen mielipide edustetuksi. Vastaajien määrän tulisi kvantitatiivisessa tutkimuksessa olla vähintään 100, jos tutkimuksessa käytetään tilastollisia menetelmiä (Vilka 2007, 17).

7.1 Tutkittavien perustiedot

Vastaajia tutkimuksessa oli kaikkiaan 89, joista 87 oli naisia ja 2 miehiä. Vastaajien naisvaltaisuuteen vaikuttaa merkittävästi se, että toimintaterapia on Suomessa naisvaltainen ala. Vuonna 2004 laillistettuja toimintaterapeutteja oli Suomessa valmistunut 1674, joista 1513 kuului Suomen toimintaterapeuttiliittoon. Näistä liiton rekisterin mukaan naisia oli 95 % eli 1437. (Vehkaperä 2005, 196.) Vuonna 2013 naisten määrä liiton jäsenrekisterin mukaan oli prosentuaalisesti kaikista toimintaterapeuteista kasvanut verrattuna aiempaan otokseen ja on tällä hetkellä 97 %. Tällöin miesten osuus on 3 %. (Mäkelä). Ikäjakauma tutkimuksessa painottui selvästi alle 30-vuotiaisiin, koska 80 % vastaajista oli 19–30-vuotiaita. Tutkimukseen vastasi lisäksi yhteensä 18 31–50-vuotiasta, joka oli 20 % vastaajista. (Taulukko 1.) Liiton jäsenrekisterissä olevien toimintaterapeuttien ikäjakauman mukaan suurin ikäryhmä ovat 31–45-vuotiaat, joita on rekisterissä 46 %, seuraavaksi eniten on alle 30-vuotiaita eli 32 % ja kolmanneksi suurin ikäryhmä on 46–55-vuotiaat, joita on 17 % (Mäkelä 2013).

Taulukko 1. Tutkittavien sukupuoli ja ikä (n=89)

		n	%
Sukupuoli	Nainen	87	98
	Mies	2	2
Ikä	19-25	55	62
	26-30	16	18
	31-45	17	19
	46-50	1	1
	51-	0	0

Tutkimuksen tavoitteena oli tavoittaa mahdollisimman paljon ylempien vuosikurssien opiskelijoita, sillä heillä on yrittäjyysopinnot käytynä alempia vuosikursseja todennäköisemmin johtuen ammattikorkeakoulujen opetussuunnitelmista, lukuun ottamatta Jyväskylää, jossa yrittäjyysopinnot ovat 1. ja 2. lukuvuoden aikana. Vastaajista 37 oli neljänneltä vuosikurssilta, 21 kolmannelta, 23 toiselta ja 8 ensimmäiseltä vuosikurssilta. Tutkittavista valtaosa oli Helsingin Metropolia-ammattikorkeakoulusta ja seuraavaksi eniten vastaajia tuli Kuopion Savoniasta. Yleisin aikaisemmin suoritettu tutkinto tutkittavilla oli ylioppilastutkinto, ja lisäksi osalla vastaajista oli taustalla ammattikoulu- tai ammattikorkeakoulututkinto. (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Tutkittavien koulutustiedot (n=89)

		n	%
Vuosikurssi	1.	8	9
	2.	23	26
	3.	21	23, 5
	4.	37	41, 5
Opiskelukaupunki	Kuopio	17	19
	Oulu	11	12
	Jyväskylä	13	15
	Helsinki	38	43
	Turku	7	8
	Lappeenranta	3	3
Ylin suoritettu tutkinto	Ammattikoulu	18	20, 5
	Lukio	56	63
	Yliopisto	1	1
	Ammattikorkeakoulu	11	12, 5
	Ylempi ammattikorkeakoulu	2	2
	Jokin muu	1	1

Tutkittavista toimintaterapeuttiopiskelijoista 3 työskentelee tällä hetkellä yrittäjänä ja 4 tutkittavalla on ollut aikaisemmin yritys, jossa on toiminut yrittäjänä. Valtaosa vastaajista eli 92 % ei ole toiminut koskaan yrittäjänä. (Taulukko 3.) Yrityksessä on työskennellyt tutkittavista 77,5, jolloin valtaosalla tutkittavista on kokemusta yrityksestä. (Taulukko 4.) Taulukosta 5 nähdään, että tutkittavista valtaosan vanhemmat ovat palkkatöläisiä. Vain 36% tutkittavista oli äiti, isä tai molemmat vanhemmista yrittäjinä. Samasta taulukosta nähdään myös, että 62,5 % tutkittavan lähipiirissä on yrittäjiä.

Taulukko 3. Yrittäjänä toimiminen (n=89)

	n	%
Kyllä, toimin tällä hetkellä yrittäjänä	3	3, 5
Kyllä, olen toiminut aiemmin yrittäjänä	4	4, 5
En	82	92

Taulukko 4. Yrityksessä työskentely (n=89)

	n	%
Olen työskennellyt yrityksessä	69	77, 5
En ole työskennellyt yrityksessä	20	22, 5

Taulukko 5. Yrittäjät perheessä (n=89) ja lähipiirissä (n=88)

		n	%
Yrittäjävanhemmat	Äiti	6	7
	Isä	19	21
	Molemmat	7	8
	Ei kumpikaan	57	64
Lähipiirissä yrittäjiä	Kyllä	55	62, 5
	Ei	33	37, 5

Kyselyyn vastanneista toimintaterapeuttiopiskelijoista 84 % olisi kiinnostunut yrittäjäksi lähtemiseen. Vastaavasti vain 16 % ei ollut kiinnostunut siitä. (Taulukko 6).

Taulukko 6. Kiinnostus yrittäjäksi lähtemiseen (n=89)

	n	%
Kyllä	75	84
Ei	14	16

7.2 Suhtautuminen yrittäjyyteen

Tutkimuksessa tutkittiin yrittäjyysasennetta likert-asteikollisen väittämäkohdan, kahden avoimen kysymyksen ja yrittäjän ominaisuuksia vertailevan kysymyksen avulla.

Ammattikorkeakoulun yleistä suhtautumista yrittäjyyteen ja suomalaisten yleistä suhtautumista yrittäjyyteen tutkittiin omien kysymystensä avulla. Tutkittavien mielestä ammattikorkeakoululla oli positiivinen tai melko positiivinen suhtautuminen yrittäjyyteen, sillä 65 % tutkittavista vastasi toiseen näistä vaihtoehtoista. En osaa sanoa - vastauksen valitsi 31 % tutkittavista ja vain yhden mielestä ammattikorkeakoulu suhtautuu yrittäjyyteen melko negatiivisesti. Suomalaisten yleinen suhtautuminen yrittäjyyteen oli tutkittavista 63 % mielestä melko positiivista tai positiivista, ja melko negatiivista 20 % mielestä. En osaa sanoa - vastauksen valitsi 17 % tutkittavista. (Taulukko 7.)

Taulukko 7. Yrittäjyysasenteen kokeminen Suomessa (n=89) ja ammattikorkeakoulussa (n=88)

Ammattikorkeakoulun	n	%
suhtautuminen		
yrittäjyyteen		
Positiivinen	32	36, 5
Melko positiivinen	24	27, 5
En osaa sanoa	31	35
Melko negatiivinen	1	1
Negatiivinen	0	0
Suomalaisten		
suhtautuminen		
yrittäjyyteen		
Positiivinen	7	8
Melko positiivinen	49	55
En osaa sanoa	15	17
Melko negatiivinen	18	20
Negatiivinen	0	0

Menestyvän yrittäjän ominaisuuksia tutkiva kysymyksestä näkyvä vastaajien asenne yrittäjän piirteisiin hyvin. Kolme eniten ääniä saanutta piirrettä oli määrätietoisuus (50), ahkeruus (49) ja rohkeus (38). Myös luovuutta (35), kykyä hallita riskejä (34), pitkäjänteisyyttä (32) ja kykyä tulla toimeen ihmisten kanssa (31) pidettiin yleisesti menestyvän yrittäjän piirteinä. Vähiten ääniä keräsivät ominaisuuksina johtajuus (9) ja nöyryys (7). (Taulukko 8.)

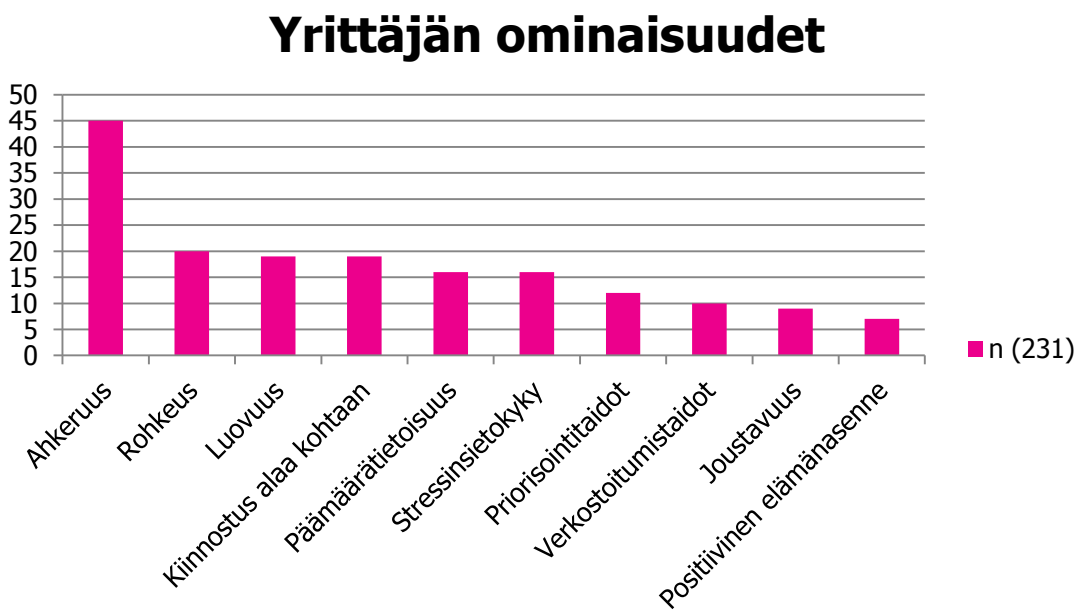
Taulukko 8. Menestyvän yrittäjän ominaisuudet (n=89)

Piirre	n	%
Ahkeruus	49	11,5
Määrätietoisuus	50	11,5
Rohkeus	39	9
Kyky hallita riskejä	34	8
Luovuus	35	8
Pitkäjänteisyys	32	7,5
Itseluottamus	32	7,5
Kyky tulla toimeen ihmisten kanssa	31	7
Vastuullisuus	25	6
Itsenäisyys	24	5,5
Aloitekykyisyys	23	5
Päätäväisyys	16	3,5
Tavoitteellisuus	15	3,5
Rehellisyys	12	3
Johtajuus	9	2
Nöyryys	7	1,5

Yrittäjän ominaisuuksia kysyttiin tutkimuksessa myös avoimen kysymyksen kautta, jolloin tutkittavat saivat tuoda oman näkemyksensä vapaasti esille. Ehdottomasti vahvimpana yrittäjän ominaisuutena esille nousi pääkäsitteenä ahkeruus, jonka lisäksi sinnikkyys ja pitkäjänteisyys. Tämä ominaisuus sai 45 ääntä, joka on 19 % kaikista vastauksista. Rohkeus, luovuus ja kiinnostus alaa kohtaan olivat yrittäjän tärkeimpiä piirteitä

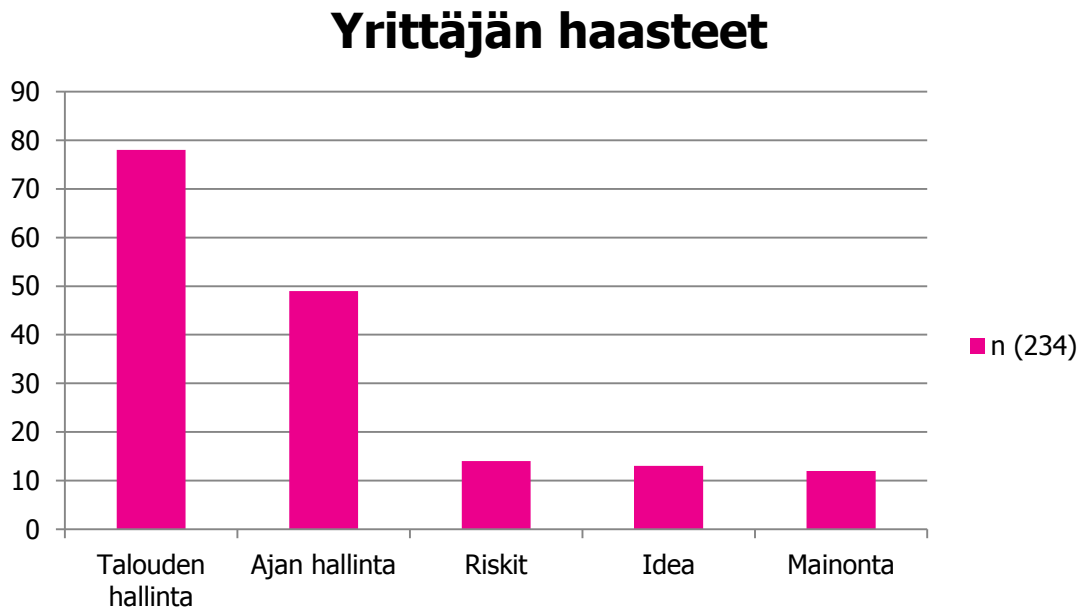
tutkittavien mukaan, ja kyseiset ominaisuudet saivat 8-9 % kaikista vastauksista. Päämäärätietoisuus, kunnianhimo ja päättäväisyys sai 16 ääntä, joka on 7 % kaikista äänistä, samoin kuin stressinsietokyky. Priorisointi- ja verkostoitumistaitoja, joustavuutta ja positiivista elämänasennetta pidettiin myös kaikkia yrittäjän tärkeinä ominaisuuksina, joille kertyi noin 3 – 5 % ääniä kaikista vastauksista. (Kaavio 1.) Näiden lisäksi pienempi määrä tutkittavia mielsi yrittäjän ominaisuuksiksi muun muassa varakkuuden, älykkyyden, itsestä huolehtimisen, oma-aloitteisuuden ja hyvät tiedonhakutaidot.

Kaavio 1 Yrittäjän ominaisuudet

Yrittäjän haasteille oli oma kysymyksensä, jossa tutkittavat nimesivät kolme asiaa, jotka kokivat haastavimpina yrittäjyydessä. Haasteiden järjestyksellä ei ollut merkitystä tulosten analysoinnissa. Suurimpana haasteena koettiin talous, jonka selkeä enemmistö nosti esille eri muodoissa. Haasteiksi taloudessa koettiin esimerkiksi tulojen epätasaisuus, epävarma kysyntä, kausivaihtelut, apurahojen haku, Kelaan liittyvät asiat ja nykyisen tulotason säilyttäminen. Talousasiat haasteena koki yhteensä 33 % tutkittavista. 21 % tutkittavista koki haasteena ajan hallinnan, johon liittyi työn ja vapaa-ajan erottaminen, oma jaksaminen, vapaa-ajan vähyyys, lomien pito, työn määrä ja stressi. Riskien hallinnan koki haasteena 6 % tutkittavista, jossa nousi esille riskien arviointi, liikkeen pystyssäpito ja kollegiaalisen tuen puute. Lisäksi toimivan liikeidean keksimistä piti vaikeana 6 % tutkittavista ja 5 % mielestä haaste oli mainonta, johon liittyi mainonnan riittävyys asiakkaiden saamiseksi ja pätevä tuotteistus. (Kaavio 2.)

Kaavio 2 Yrittäjän haasteet

Yrittäjyysasenteita tutkimuksessa tutkittiin väittämien perusteella. Tutkittavien tuli vastata kysymykseen oman mielipiteensä mukaan, ja vastauksissa 5 tarkoitti täysin samaa mieltä, 4 samaa mieltä, 3 en osaa sanoa, 2 eri mieltä ja 1 täysin eri mieltä. Vastaukset ovat taulukossa siten, että ensin on arvon saanut kokonaisvastausmäärä ja sen jälkeen prosenttimäärä per vastaus. Väittämät on asetettu järjestykseen siten, että lähimpänä vastausvaihtoehtoa 5 ollut vastausten keskiarvo on ylimpänä ja lähimpänä vastausvaihtoehtoa 1 keskiarvoltaan oleva väittämä on viimeisenä. (Taulukko 9.)

Yrittäjyyteen liittyy aina riski - väittämään 98 % tutkittavista oli täysin samaa mieltä tai lähes samaa mieltä ja vain 2 % tutkittavista oli eri mieltä väitteen kanssa. Yrittäjyyttä elämäntapana piti 85 % tutkittavista, ja yrittäjän toimeentuloa epävarmana 84 % tutkittavista. Yrittäjän vapaa-ajan ja työn erottamista vaikeana piti 81 %, mutta 13 % oli tähän väittämään eri mieltä. Sisäisen yrittäjyyden mahdollisuuteen itsensä toteuttamiselle piti mahdollisena 75 % tutkittavista, ja 23 % heistä ei osannut sanoa väittämään mielipidettään. Vain 2 % oli väittämästä eri mieltä. Yrittäjänä toimiminen mahdollistaa itseäni tyydyttävän työn tekemisen – väittämään 6 % tutkittavista oli täysin eri mieltä tai eri mieltä. 27 % ei osannut sanoa mielipidettään ja 67 % oli samaa mieltä tai täysin samaa mieltä. Koulutuksen tärkeyttä yrittäjäksi lähtemiseen piti tärkeänä 60 % tutkittavista, mutta 25 % heistä oli väittämästä eri mieltä. Yksityisyrittäjyyden arvostus Suomessa jakautui tutkittavien kesken siten, että 24,5 % tutkittavista oli eri mieltä, 23,5 % ei ollut asiasta mielipidettä ja 52 % tutkittavista oli samaa mieltä väittämästä. Tuottoisan liikeidean keksiminen on vaikeaa – väittämään vastaukset jakautuivat todel-

la tasaisesti, sillä kaikki vaihtoehdot saivat lähes yhtä paljon ääniä tutkittavilta. Yrittäjäksi lähteminen ei tutkittavien mielestä vaadi suurta pääomaa, koska valtaosa (45 %) tutkittavista oli tätä mieltä väittämään. Rikastumista yrittäjänä piti 30, 5 % todennäköisempänä kuin palkkatyössä. (Taulukko 9)

Taulukko 9. Väittämät yrittäjyydestä n= 89 (n / %)

Väittämä	1	2	3	4	5
Yrittäjyyteen liittyy aina riski	0/0	2/2	0/0	40/45	47/53
Yrittäjyys on elämäntapa	0/0	4/5	9/10	48/54	28/31
Yrittäjän toimeentulo on epävarma	0/0	6/7	8/9	55/62	20/22
Yrittäjän on haastava erottaa työtä ja vapaa-aikaa	0/0	12/13	5/6	46/51	27/30
Sisäinen yrittäjyys mahdollistaa itsensä toteuttamisen niin palkkatyössä kuin yrittäjänäkin	0/0	2/2	20/23	49/55	18/20
Yrittäjänä toimiminen mahdollistaa itseäni tyydyttävän työn tekemisen	1/1	5/5	24/27	43/48	17/19
Riittävä koulutus mahdollistaa yrittäjänä toimimisen	3/3	20/22	13/15	43/48	11/12
Yksityisyrittäjyyttä arvostetaan Suomessa	1/1	21/23,5	21/23,5	38/43	8/9
Tuottoisan liikeidean keksiminen on vaikeaa	1/1	30/34	21/23	32/36	5/6
Yrittäjäksi lähteminen vaatii suuren pääoman	1/1	40/45	14/16	30/34	4/4
Yrittäjänä voin rikastua todennäköisemmin kuin palkkatyössä	4/4,5	31/35	27/30	23/26	4/4,5

7.3 Koulutuksen kautta saatavat valmiudet yrittäjäksi lähtemiseen

Koulutuksen kautta valmiudet yrittäjyyteen koki saavansa 29 % tutkittavista. Tämä on pieni prosenttimäärä verrattuna siihen, kuinka moni tutkittava näkee yrittäjyyden mahdollisuutena itsensä työllistämiseksi (Taulukko 6). 71 % tutkittavista ei ollut saanut koulutuksen kautta riittäviä valmiuksia yrittäjäksi lähtemiseen. (Taulukko 10.)

Taulukko 10. Koulutuksen kautta valmius yrittäjyyteen (n=89)

Oletko saanut koulutuksen kautta valmiudet yrittäjäksi lähtemiseen	n	%
Kyllä	26	29
Ei	63	71

Tutkimuksessa oli kaksi avointa kysymystä liittyen yrittäjyysopintoihin. Ensimmäinen kysymys koski opintojen hyviä puolia ja puutteita. Tähän kysymykseen vastasi yhteensä 56 tutkittavaa, joka on 66 % kaikista vastaajista. Tutkittavien vastauksista näkyi, että moni oli jo tyytyväinen saamaansa yrittäjyysopetukseen.

Erittäin hyvä oli tarkka erilaisten yritysmuotojen läpikäyminen ja tehtävien omatoiminen tekeminen.

Yrittäjyyskurssi pakollisena oli hyvä, sillä se käsitteli paljon yrittäjyyteen liittyviä asioita

Perustietoa on, mutta jos kaikki vaadittavat tiedot pitäisi saada täytyisi opetusta olla paljon. Eikä sekään ole tarkoituksenmukaista kun ei kaikki halua yrittäjiksi ja aina oman tilanteen jutut pitää selvittää kuitenkin erikseen

Perustiedot saatu ja vielä perehdytty myös yrityksen perustamiseen tarkasti.

Käyn yrittäjyyskurssia parhaillani, joten paljon tietoa on vielä luvassa, mutta olen ollut todella tyytyväinen kurssiimme, jossa käydään hyvin käy-

tännönläheisesti yrittäjyyden perusasioita: palkkaus, verotus, kulut, markkinointi, verkostoituminen, yritysstrategia, kohderyhmä, maksajataho, asiakkuus, koulutus... yms. yms.

Koulutuksessa erilaiset yrittäjyysopintomuodot tuotiin myös esille yrittäjyysopetuksen hyvissä puolissa. Innovaatio-opinnot, hankkeet ja osuuskuntatoiminta oli usean mielestä hyvä tapa opiskella yrittäjyyttä.

Innovaatio-opintojen yhteydessä on tullut yrittäjyysinfoa ja hanke johon osallistun opintojen kautta, käsittelee yrittäjyyttä

Yrittäjyyspolku ja yrityshautomo ovat olleet erittäin hyviä.

Hyvänä koettiin myös opettajilta ja toimintaterapia-alan yrittäjiltä saadut kokemukset.

kuultu kokemuksia opettajilta millaisia työtehtäviä tehneet yrittäjinä ja jotakin sen haasteita/etuja

Harjoittelussa olen päässyt näkemään ammatinharjoittajan arkea, mikä on antanut hyvää näkökulmaa aiheeseen. ▶

Monilla vastaajilla oli vielä yrittäjyyskurssi käymättä, mutta toiveita ja odotuksia sen suhteen oli.

Opintoja ei ole vielä ollut eikä niistä ole kerrottu

En ole itse käynyt vielä yrittämiseen liittyvää kurssia, mutta toivon saavani kurssilta monipuolisesti tietoja siitä, miten yrittäjäksi voi ryhtyä ja mitä erilaisia seikkoja on hyvä ottaa huomioon yrittäjäksi lähtemisessä.

Joillakin vastaajista oli yrittäjätausta tai hänen perheessään oli yrittäjä, jolloin yrittäjyyskurssi ei tuntunut tarpeelliselta.

Kyllä oikeat käytännön yrittäjänä toimimisen eväät on haettava muualta. Puolisoni on yrittäjä, joten tiedän mitä kaikkea se vaatii...

Olen edelliseltä ammatiltani tradenomi, joten sieltä sain kyllä riittävät valmiudet. Toimintaterapeuttikoulutuksessa ei ole kyllä puhuttu asiasta yhtään

Opintojen puutteena nousi selkeästi esille, että tutkittavat haluavat opetukseen lisää käytännön tietoa yrittäjyydestä ja yrittäjäksi lähtemisestä.

Ylipäättään että mitä yrittäjyyteen vaaditaan. Miten kilpailutus tapahtuu jne.

Meitä kannustetaan paljon yrittäjyyteen, mutta kaipaisin enemmän käytännön tietoa esimerkiksi yrityksen perustamisesta

Käytännön tietoa siitä mitä oman yrityksen ja erityisesti toimintaterapiayrityksen pyörittäminen vaatii.

Lisää tietoa siitä, mitä säädöksiä terveysalan ammattilaista yrittäjinä on säädetty yms

Enemmän terveysalaa koskevien liiketaloudellisten ja laillisten asioiden läpikäymistä

Yrittäjien pitämät luennot ja kokemukset nousivat monella esiin vastauksista. Niitä kaivattiin lisää, sillä kokemuksia oikeasta yrittäjyydestä pidettiin opettavaisina.

Olisi ollut mukava opintojen aikana kuulla jo yrittäjinä toimivien toimintaterapeuttien tarinoita yrittäjyydestään="real life stories", koska voisin kuvitella, että yrittäjyys eri aloilla poikkeaa toisistaan.

Olisin kaivannut sitä, että yrittäjät olisivat olleet koululla kertomasta omasta työstään. Erilaisia yrityksiä, erilaisia tarinoita yrittäjyydestä. Vinkkejä oman työn tuotteistamiseen osana opetussuunnitelmaa

Moni kaipasi tietoa Kelaan liittyvistä asioista, kuten kilpailutuksesta.

Yrittäjyydestä ei juuri ole puhuttu. Esimerkiksi kaikki kelaan varten täytettävät laput olisi voinut näyttää.

Miten yritystoiminta käytännössä aloitetaan, miten Kelan kilpailutus toimii

Enemmän voisi olla käytännön tietoa kuntoutusalan yrittäjyyden erityisvaatimuksista mm. KELAn suhteen.

Toiset opiskelijat olisivat mieluiten keskittyneet muihin oppiaineisiin yrittäjyyden sijaan.

Yrittäjyyttä ollut vain vähän koulussa, mutta en ole sitä kaivannutkaan

Enemmän käden toimintoja, luovuutta

Osa toivoi pakolliseksi kurssiksi yrittäjyyttä tai vaihtoehtoisesti yrittäjyyskurssin lähiopetuksiksi.

Yrittäjyyskurssi osana opintoja pakollisena kurssina olisi hyvä

Enemmän tietoa yrittäjyydestä yleiskursseissa. Syventävinä opintoina mahdollista valita kyseinen kurssi.

Lähiopetusta, yrittäjyyskurssi oli verkkokurssi

Tutkimuksessa tarkasteltiin myös opiskelijoiden aktiivisuutta yrittäjyysopintojen valitsemisesta vapaavalintaiseksi. Tutkittavista 13 % oli valinnut vapaavalintaisina opintoina yrittäjyyttä, ja 87 % ei ollut. (Taulukko 11) Toisena kysymyksenä yrittäjyysopintoihin liittyen kysyttiin vapaavalintaisista opinnoista. Ovatko opiskelijat valinneet niitä ja jos ovat niin miksi.

Taulukko 11. Vapaavalintaiset yrittäjyysopinnot

Vapaavalintaiset yrittäjyysopinnot	n	%
Kyllä	12	13
Ei	77	87

Selkeästi suurin syy vapaavalintaisten opintojen suuntaamisella muihin aineisiin oli, että yrittäjyys ei kiinnostanut tutkittavia.

En aio perustaa yritystä tällä hetkellä

En näe itseäni yrittäjähenkisenä ihmisenä

Monelle tutkittavalle pakollisissa yrittäjyysopinnoissa oli tarpeeksi tietoa tai he näkivät mahdollisuutena lisäkouluttaa itseään ilmaisten yrittäjyysopintojen kautta, mikäli asia tulee ajankohtaiseksi tulevaisuudessa.

Kuuluu opintosuunnitelmaan pakollisina

Jos päätän ryhtyä yrittäjäksi, haen tietoa siinä vaiheessa.

Tutkittavilla useilla olivat vapaavalintaisten aineiden opintopisteet jo kerättynä, jolloin yrittäjyysopinnoille ei jäänyt enää tilaa. Lisäksi vastauksista nousi esille, että yrittäjyysopinnot olivat vaikeita liittää opetussuunnitelmaan, eikä koulu tukenut yrittäjyysopintoja.

Vapaat pisteet ovat jo täynnä

Ei ole ollut aikaa/tarvetta

Opinnot eivät ole sopineet yhteen muiden opintojeni ja töideni kanssa

Vaikea liittää lisäopintoja opsiin

Vapaavalintaisia saa valita muutenkin niin vähän ja olen jo suorittanut ne.

En myöskään muista nähneeni sitä tarjottavan

Mielestäni koulu ei ole tukenut vapaavalintaisia yrittäjyysopintoja

Osalle opiskelijoita oli itsestäänselvyys valita yrittäjyyskurssi vapaavalinnaiseksi.

Koska ajatuksenani on joskus olla itse yrittäjä ja haluan kaiken mahdollisen avun siihen koululta

Halusin käydä sen, että ei tarvitsisi aivan tyhjästä lähteä, JOS joskus haluaisin lähteä yrittäjäksi

Yrittäjyys on itselleni hyvin potentiaalinen työllistymisvaihtoehto tulevaisuudessa

Minua kiinnostaa hieman kapeamman alan toimintaterapia, seikkailukuntoutus. Yrittäjiä ei meidän alueella sillä saralla ole, joten varaudun jonkin asteiseen yrittäjyyteen, jotta voisın viedä ideoitani eteenpäin

7.4 Ristiintaulukointi

Ristiintaulukointi tehtiin SPSS-ohjelman avulla niistä kysymyksistä, joista se oli mahdollinen toteuttaa. Tutkimuskysymykset, joissa kysyttiin sukupuolta, ikää, ylintä suoritettua tutkintoa, yrittäjänä toimimista ja vanhempien yrittäjänä toimimista keräsivät liian vähän vastauksia eri vastausvaihtoehtoihin, jolloin näiden kysymysten analysointi ristiintaulukoinnin avulla ei olisi ollut tilastollisesti merkittävää. Siksi kyselyn analysoinnissa keskityttiin kyselylomakkeessa (LIITE 3) esitettyjen perustietojen analysointiin verraten niitä kyselyn muihin kysymyksiin.

Ensimmäisenä tarkasteltiin opiskelukaupungin ja ammattikorkeakoulun yrittäjyysopintojen riittävyyden suhdetta yrittäjäksi lähtemiseen. Turun ammattikorkeakoulussa kukaan tutkimukseen vastanneista ei ollut saanut koulultaan vaadittavia taitoja yrittäjäksi lähtemiseen, eli vastausprosentti kyllä- vastaukseen oli 0. Helsingin Metropolia-ammattikorkeakoulussa oli seuraavaksi suurin prosentti tutkittavia, jotka eivät kokeneet saaneensa riittäviä tietoja ja taitoja koulultaan yrittäjäksi lähtemiseen. Myös Kuopion Savonia ja Oulun ammattikorkeakouluissa suurempi vastausprosentti oli kielteisen vastauksen osalla. Jyväskylän tutkittavista taas 61,5 % koki saaneensa ammattikorkeakou-

lultaan yrittäjäksi lähtemiseen vaadittavat edellytykset. Lappeenrannan kohdalla tutkittavien määrä on pieni, jolloin tulosta ei voida yleistää. (Taulukko 12.)

Taulukko 12. Yrittäjyysopintojen riittävyys ammattikorkeakouluittain

Kaupunki	Kyllä n(%)	Ei n(%)
Kuopio	7(41)	10(59)
Oulu	3(27)	8(73)
Jyväskylä	8(61,5)	5(38,5)
Helsinki	6(16)	32(84)
Turku	0(0)	7(100)
Lappeenranta	2(67)	1(33)

Vastaava kysymys yrittäjäksi lähtemiseen vaadittavien tietojen ja taitojen saamisesta ammattikorkeakoululta ristiintaulukoitiin myös vuosikurssin tasolla. Ensimmäiseltä vuosikurssilta vain 4 % ja toiselta vuosikurssilta 17 % tutkittavista oli vastannut saaneensa vaadittavat tiedot yrittäjäksi lähtemiseen, mutta pääasiassa yrittäjyysopinnot ovat tutkimuksessa mukana olleilla ammattikorkeakouluilla vasta 3. ja 4. vuosikurssilla (Kappale 4.1). Kolmannen vuosikurssin vastaajista 29 % koki saaneensa ammattikorkeakoulultaan tiedot yrittäjäksi lähtemiseen ja neljännellä vuosikurssilla tämä prosentti oli 42 %. (Taulukko 13.)

Taulukko 13. Yrittäjyysopintojen riittävyys vuosikurseittain

Vuosikurssi	Kyllä n(%)	Ei n(%)
1.	1(12,5)	7(87,5)
2.	4(17)	19(83)
3.	6(29)	15(71)
4.	15(40,5)	22(59,5)

Taulukoista 14 ja 15 näkyy kuinka moni tutkittava olisi mahdollisesti valmis työllistämään itsensä yrittäjänä ensin ammattikorkeakoulutasolla ja sen jälkeen vuosikurseittain. Ammattikorkeakouluja tarkasteltaessa Oulussa on pienin yrittäjäänokkuus, sillä tutkittavista 73 % voi mahdollisesti työllistää itsensä yksityisyrittäjänä tulevaisuudessa. Suurin prosentti on Helsingin Metropolia-ammattikorkeakoulussa, jossa 92 % tutkitta-

vista näkee yrittäjyyden itsensä työllistämisen mahdollisuutena. Ensimmäiseltä vuosikurssilta taas 100 % näkee itsensä työllistämisen yrittäjänä mahdollisena, 2. vuosikurssilta vastaava prosentti on 78. 3. ja 4. vuosikurssin tutkittavien prosentti Kyllä-vastauksen osalta on molemmissa yli 80.

Taulukko 14. Yrittäjäksi lähteminen ammattikorkeakouluittain

Kaupunki	Kyllä n(%)	Ei n(%)
Kuopio	13(76)	4(24)
Oulu	8(73)	3(27)
Jyväskylä	11(85)	2(15)
Helsinki	35(92)	3(8)
Turku	6(85)	1(15)
Lappeenranta	2(67)	1(33)

Taulukko 15. Yrittäjäksi lähteminen vuosikursseittain

Vuosikurssi	Kyllä n(%)	Ei n(%)
1.	8(100)	0(0)
2.	18(78)	5(22)
3.	17(81)	4(19)
4.	32(86)	5(16)

Ristiintaulukoinnin mukaan jokainen yrittäjyyttä vapaavalintaisena opiskellut näki yrittäjyyden mahdollisuutena itsensä työllistämiseksi tulevaisuudessa. Sen lisäksi 83 % tutkittavista, jotka eivät ole opiskelleet yrittäjyyttä vapaavalintaisena näkivät yksityisyrittäjyyden mahdollisuutena työllistymiselle.

Lähipiirin vaikutusta yrittäjyysasenteeseen tutkittiin myös, jolloin ristiintaulukoitiin kysymykset yrittäjäksi lähtemisestä ja lähipiirin yrittäjistä. Tässä analyysissä tulokset olivat tasaiset, sillä 65 % tutkittavista, joilla oli lähipiirissä yrittäjiä, oli valmis lähtemään yrittäjäksi. 46 % tutkittavista, joilla ei ollut lähipiirissä yrittäjiä, oli myös valmis lähtemään yrittäjäksi. (Taulukko 16.) Taulukosta 17 näkyy, että yrittäjäksi lähteminen tutkittavien oltua töissä tai harjoittelussa yrityksessä on 79 % mahdollista, vastaavasti mikäli yrityksessä ei ole työskennelty tai harjoiteltu, yrittäjäksi oli valmiita lähtemään 71 %.

Taulukko 16. Yrittäjäksi lähteminen ja lähipiirin vaikutus

	Valmis lähtemään yrittäjäksi	Kyllä n(%)	Ei n(%)
Lähipiirissä yrittäjiä			
Kyllä n(%)		49(65)	26(35)
Ei n(%)		6(46)	7(54)

Taulukko 17. Yrittäjäksi lähteminen ja yrityksessä työskentely

	Oletko työskennellyt yrityksessä	Kyllä n(%)	Ei n(%)
Valmis lähtemään yrittäjäksi			
Kyllä n(%)		59(79)	16(21)
Ei n(%)		10(71)	4(29)

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen mukaan valtaosa toimintaterapeuttiopiskelijoista suhtautui yrittäjyyteen positiivisesti. Enemmistö heistä näkee yrittäjyyden itsensä työllistämisen mahdollisuutena tulevaisuudessa. Vain 16 % kyselyyn vastanneista koki, että ei halua työskennellä yrittäjänä tulevaisuudessa. Myös muista kyselyn vastauksista nousi esille, että toimintaterapeuttiopiskelijoiden asennoituminen yrittäjyyteen on myönteistä. Esimerkiksi yrittäjän ominaisuuksia tarkasteleva kysymys tuotti vastaukseksi pääasiassa positiivisia piirteitä; ahkeruus, määrätietoisuus, rohkeus, luovuus ja kyky hallita riskejä. Luukkaisen ja Wuorisen (2002, 178) teettämässä tutkimuksessa vastaajat asettivat tärkeysjärjestykseen 23 yrittäjän ominaisuutta, jolloin tärkeimmiksi nousivat määrätietoisuus, ahkeruus, aloitekyky ja palvelunhalu. Nämä ominaisuudet ovat hyvin samankaltaisia ja –sävyisiä kuin tässäkin tutkimuksessa esille nousseet ominaisuudet. Yrittäjän ominaisuuksia tutkittaessa avoimen kysymyksen kautta, samanlaiset piirteet nousivat kärkeen, esimerkiksi ahkeruus, rohkeus, luovuus ja kiinnostus alaa kohtaan. Yrittäjyyden suurimpana haasteena koettiin taloudelliset riskit, joiden minimoiminen on mahdollista hyvän suunnittelutyön avulla. Lisäksi haasteena koettiin ajanhallinta, riskit, idean keksiminen ja mainonta. Mielenkiintoiseksi näissä vastauksissa nousi se, että yrittäjän ominaisuudet olivat pääasiassa persoonallisuuspiirteitä ja ihmisestä itsestään lähteviä ominaisuuksia, kun haasteina taas koettiin ulkoapäin tulevat asiat.

Positiivinen asenne heijastui myös suomalaisten ja ammattikorkeakoulujen yrittäjyysasennetta tutkivissa kysymyksissä. 63 %:n mielestä suomalaisilla on positiivinen yrittäjyysasenne, ja 20 % tutkittavista piti suomalaisten yrittäjyysasennetta melko negatiivisena. Sen sijaan vain yksi prosentti tutkittavista koki ammattikorkeakoulun asenteen yrittäjyyttä kohtaan olevan negatiivinen ja positiiviseksi asenteen koki 64 % tutkittavista. Myös väittämäkysymyksessä (taulukko 9) nousi esille, että tutkittavien mielestä suomalaiset suhtautuvat yrittäjyyteen pääasiassa positiivisesti. Vastaavasti Ristimäen (Luukkainen & Wuorinen 2002) tutkimuksen mukaan 70 % suomalaisista suhtautuu yrittäjyyteen positiivisesti. Ammattikorkeakoulujen asenteen yrittäjyyttä kohtaan näkeminen on koulutuksellisesti positiivista, koska tällöin opiskelijat voivat kokea koulun kannustavan yrittäjyyteen enemmän kuin toivovan välttämään sitä.

Kysymyksen negatiivisimmat yrittäjyyspiirteet, nöyryys ja johtajuus, saivat vähiten kannatusta tutkittavilta. Johtajuuden moni tutkittavista toi esille myös yrittäjyyden

haasteena, jolloin johtajuutta tulisi korostaa esimerkiksi opetuksessa. Tiedon lisääntyessä johtamista ei välttämättä koettaisi enää haasteena. Sosiaalialan yrittäjät ovat työelämässä usein alansa vahvoja ammattilaisia, mutta heidän suurimpana haasteena onkin liikkeenjohdollisten taitojen puute (Karvonen-Kälkäjä, Soback & Uusitalo 2009, 54). Tästäkin syystä johtamisen merkitystä on syytä korostaa yrittäjyysopintojen yhteydessä. Myös nöyryys nostettiin menestyvän yrittäjän ominaisuudeksi tutkimuksessa. Nöyryyden synonyymeja ovat kuuliaisuus, tottelevaisuus ja sopeutuvaisuus, jotka voidaan myös mieltää yrittäjyyteen tarvittaviksi ominaisuuksiksi, mutta hallitsevana luonteenpiirteenä nöyryys ei ole menestyvän yrittäjän piirre (Sivistyssanakirja).

Yrittäjyyttä ja siihen suhtautumista tutkineet väittämät toivat esille sen, että tutkittavat olivat hyvin realistisesti perillä yrittäjyyteen liittyvistä asioista. Yrittäjyyttä pidettiin yleisesti riskinä, mutta samalla myös elämäntapana. Yrittäjyys ei ole koskaan riskitöntä, vaikka onnistumisen mahdollisuuteen voidaan vaikuttaa riittävällä suunnittelutyöllä. Elämäntapana yrittäjyys voi näkyä niin ulkoisena kuin sisäisenäkin yrittäjyytenä. Sisäisenä yrittäjänä toimiminen mahdollistaa yrittäjämäisen toimintatavan niin toisen palveluksessa kuin itsenäisenä ammatinharjoittajanakin. Tutkittavat pitivät yrittäjyydessä työnteon ja vapaa-ajan erottamista vaikeana, joka on todellinen uhka ainakin yrityksen alkuaikoina. Tutkimuksen teoriaosuuden perusteella voidaan todeta, että yrittäjyys vaatii usein yrittäjältä huomattavasti suurempia aineellisia ja aineettomia satsauksia kuin palkkatyössä oleminen, mutta parhaimmillaan se myös tarjoaa yrittäjälleen mahdollisuuksia, joita palkkatyössä ei voisi saavuttaa.

Väittämä ”riittävä koulutus mahdollistaa yrittäjänä toimimisen” aiheutti vastauksissa hieman hajontaa. Tähän vaikuttanee se, että yrittäjäksi lähtemiseen ei välttämättä tarvita pohjakoulutusta ja toisaalta esimerkiksi toimintaterapeuttiyrittäjyyteen tarvitaan vankka ammattitaito ennen yrittäjäksi siirtymistä, eli heti valmistumisen jälkeen harvalla on valmiuksia yrittäjäksi lähtemiseen. Tuottoisan liikeidean keksimistä piti haasteellisenä vain pieni enemmistö, vaikka usein liikeidean keksiminen vaatii paljon pohjatyötä. Rikastumista tutkittavat eivät pitäneet yrittäjänä palkkatyötä todennäköisempänä, eikä valtaosan mielestä tarvita suurta pääomaa yrityksen perustamiseen. Nämä asiat on tutkittavien mielestä lähes samalla tavalla, kuin tutkimuksen teoriaosuudessa kerrotaan.

Toimintaterapeuttiopiskelijoiden kiinnostus yrittäjyyttä kohtaan mitattiin yhdellä kysymyksellä, jossa kysyttiin kiinnostusta yrittäjäksi lähtemiseen. Tähän kysymykseen 84 %

tutkittavista vastasi myöntävästi ja vain 16 % kieltävästi. Alkuperäinen suunnitelma tulosten johtopäätösten tekoa varten oli tarkastella yrittäjäksi lähtemisestä kiinnostuneiden tutkittavien mahdollisia tekijöitä perustietokysymyksiin, mutta lähes kaikissa perustietoja koskevissa kysymyksissä vain yksi vaihtoehto sai paljon vastauksia, jolloin tällaisiin kysymyksiin vertaaminen ei olisi ollut tilastollisesti merkittävää. Vastaukset jakautuivat vertailtavasti vain kysymyksissä, jotka koskivat lähipiirin yrittäjiä ja yrityksessä työskentelyä tai harjoittelua. Lähipiirissä työskentelevillä yrittäjillä ei ollut merkittävää vaikutusta kiinnostukseen yrittäjyyttä kohtaan. Myöskään harjoittelulla ja työskentelyllä yrityksessä ei ollut vaikutusta yrittäjäksi lähtemiseen.

Valmiudet yrittäjäksi lähtemiseen ammattikorkeakoulultaan koki saavansa 29 % toimintaterapeuttiopiskelijoista. Pienestä prosentista huolimatta avoimessa vastauksessa moni tutkittavista koki tämän hetken yrittäjyysopintopaketin hyvänä ammattikorkeakouluksaan. Myös erilaiset opintomuodot yrittäjyydestä (esimerkiksi hautomo ja innovaatio-opinnot) ja yrittäjien kokemukset yrittäjyydestä koettiin hyvänä. Puutteena yrittäjyysopinnoissa koettiin käytännön opintojen puute. Tutkittavat nostivat esille sen, että he kaipaivat lisää kokemuksia yrittäjyydestä toimintaterapiayrittäjiltä ja yrittäjyyteen liittyviä konkreettisia asioita, kuten tuotteistamista, kilpailutusta ja KELA:an liittyviä asioita.

Merkittäviä eroavaisuuksia yrittäjäksi lähtemiseen ammattikorkeakoulujen välillä ei ollut, mutta vuosikursien välillä oli selkeämpiä eroavaisuuksia. Ensimmäisen vuosikursin opiskelijoista 100 % olisi valmiita lähtemään yrittäjäksi, kun 2.-4. vuosikursilta yrittäjäksi halusi lähteä 78 – 86 %. Yrittäjyysopintojen riittävyys ammattikorkeakoulutasolla nähdään, että Jyväskylä on kouluista ainoa, jossa tutkittavat ovat olleet enimmäkseen tyytyväisiä opintoihin ja niiden riittävyyteen. Muiden ammattikorkeakoulujen yrittäjyysopinnot eivät ole tutkittavien mielestä olleet riittäviä.

Vapaavalintaisina opintoina yrittäjyyttä oli opiskellut 13 % tutkittavista, jolloin valtaosa opiskelijoista ei ole yrittäjyyttä vapaavalintaisena opiskellut. Yrittäjyyttä ei ollut valittu vapaavalintaiseksi avoimen kysymyksen mukaan, koska monilla vastaajista oli yrittäjyyteen tarvittavat tiedot entuudestaan, heitä ei kiinnostanut yrittäjyys tai heille ei mahtunut enempää vapaavalintaisia henkilökohtaiseen opetussuunnitelmaansa. Osalle tutkittavista yrittäjyysopintojen valitseminen vapaavalintaisena oli sen sijaan helppo päätös, koska he halusivat saada koulultaan kaikki mahdolliset valmiudet yrittäjäksi lähtemiseen.

Tutkimuksen johtopäätöksenä voidaan todeta, että toimintaterapeuttiopiskelijoiden suhtautuminen yrittäjyyteen on pääasiassa positiivista. Heillä on oikeellisia tietoja yrittäjäksi lähtemisestä, ja he näkevät sekä suomalaisten että ammattikorkeakoulujen olevan yrittäjyyteen positiivisesti suhtautuvia. Tämä asia on yrittäjyyteen kannustava tekijä. Tutkimukseen vastanneet toimintaterapeuttiopiskelijat olivat myös kiinnostuneita yrittäjäksi lähtemisestä. Valmiuksia yrittäjyyteen tutkittavat eivät sen sijaan kokeneet ammattikorkeakouluiltaan saavan lukuun ottamatta Jyväskylää.

9 TUTKIMUKSEN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Tutkimusta tehdessä noudatettiin eettisiä ohjeita. Tutkimuksen uskottavuus perustuu siihen, että tutkimusta tehdessä on käytetty hyvää eettistä käytäntöä (Tuomi 2007, 143).

Tutkittaville tutkimukseen osallistumisen tulee olla vapaaehtoista ja heillä tulee olla oikeus kieltäytyä tutkimukseen osallistumisesta, keskeyttää mukanaolonsa ja kieltää jälkikäteen itseään koskevan aineiston käytön (Tuomi 2007, 145). Tähän tutkimukseen osallistuminen oli kaikille tutkittaville täysin vapaaehtoista, eikä ketään pakotettu siihen. Myös kyselyn keskeyttäminen kesken vastaamisen oli mahdollista. Kysely lähetettiin saatekirjeen kanssa opiskelijoille, josta ilmeni mitä tutkimuksen avulla halutaan tietää ja kuka toimii siinä yhteistyökumppanina. Tällöin tutkittavat tiesivät, mitä heidän antamillaan tiedoilla tullaan tekemään.

Tutkimuksen tuloksia raportoitaessa on oltava todella tarkka, jotta yksittäistä vastaajaa ei voida tuloksista tunnistaa. Kyselyjen teknistyminen on mahdollistanut sen, että yksittäisen vastaajan tiedot on helppo yhdistellä tarkasti eri lähteistä. (Heikkilä 2008, 32.) Tuomi (2007, 145) tuo kirjassaan Tutki ja lue esille sen, ettei tutkittavien tietoja saa käyttää muuhun, kuin siihen asiaan, jota varten tiedot on kerätty. Tutkittavien sähköpostiosoitteet eivät olleet missään tutkimuksen vaiheessa tutkijalla, vaan kysely lähetettiin opiskelijoille Suomen Toimintaterapeuttiliitto RY:n toiminnanjohtaja Leila Mäkelän kautta. Myös tuloksia analysoitaessa pidettiin huoli siitä, ettei kenenkään yksittäisen tutkittavan vastaus esiinny tunnistettavasti tuloksissa. Kyselyä säilytettiin Webropol-kyselytyökalussa, jonne vain tutkimuksen tekijällä ja koulun henkilökunnalla on mahdollisuus päästä. Kysely poistettiin tulosten analysoinnin jälkeen sähköisestä kyselyohjelmasta, ja näin ollen tutkimuksen tuloksia ei ole mahdollista käyttää uudelleen.

Reliabiliteetti tutkimuksessa tarkoittaa sitä, että se pystyy tuottamaan ei-sattumanvaraisia tuloksia. Sisäinen reliabiliteetti voidaan todeta mittaamalla samaa asiaa kahdella eri kysymyksellä, ulkoinen sen sijaan sitä, että samat mittaukset ovat toistettavissa myös muissa tutkimuksissa. (Heikkilä 2008, 187.) Tutkimuksen reliabiliteetti on varmistettu tässä tutkimuksessa ulkoisesti. Tutkimusmenetelmä on kuvattu tekstikappaleessa huolellisesti, joka mahdollistaa vastaavanlaisen tutkimuksen toteuttamisen tulevaisuudessa. Kyselylomake perustuu teoretiseen tietoon, joka on hankittu käyt-

täen lähdekritiikkiä. Lisäksi on olemassa tutkimuksia (esimerkiksi Akavan opiskelijoiden tutkimus tai Luukkaisen & Wuorisen teettämä yrittäjyysasennetutkimus), joiden tuloksista nousee esille samoja asioita, kuin kyseessä olevasta tutkimuksesta.

Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa myös tutkittavan joukon koko. Sen tulee olla suuri ja tarpeeksi edustava, samoin vastausprosentin tulee olla korkea. (Heikkilä 2008, 188.) Tässä tutkimuksessa vastausprosentti jäi 21,8 %, joka ei ollut tavoitetason (30 %) suuruinen karhuamisesta huolimatta. Matalan vastausprosentin takia tulokset eivät ole yleistettävissä, mutta se antaa kuitenkin suuntaa siitä, millä tasolla toimintaterapeuttiopiskelijoiden yrittäjyysopinnot ovat. Lisäksi tutkimuksen avulla nousi esille jatko-tutkimuskysymyksiä, jotka mahdollistavat asian lisää tutkimisen. Otos oli tutkimuksessa tarpeeksi laaja, sillä se kattoi kaikki suomenkielisissä ammattikorkeakouluissa opiskelevat toimintaterapeutit, jotka olivat liittyneet liiton jäseniksi. Heikkilän (2008, 188) mukaan kysymysten tulee kattaa koko tutkimusongelma. Kyselylomakkeen kysymykset on laadittu siten, että ne vastaavat tutkimuskysymykseen. Myös tutkimusraportti on rakennettu tulosten osalta siten, että tulosten tarkastelu tapahtuu tutkimuskysymysten rakenteen mukaisesti.

Tutkimuksen teoriaosuudessa tulee huomioida muiden tutkijoiden osuus ja heidän töitään ja tutkimuksiaan tulee kunnioittaa ja tekstien lähdeviitteet tulee kirjata todenmukaisesti, eikä totuutta saa vääristellä (Tuomi 2007, 146). Tämän tutkimuksen teoriaosuus on kirjoitettu noudattaen hyvää tieteellistä käytäntöä, merkiten lähteiden kirjoittajat aina niille kuuluviin teksteihin. Lähteet on merkitty siten, että alkuperäiskirjoittaja on vaivattomasti löydettävissä tekstin takaa.

10 POHDINTA

Tutkimuksessa vastausprosentti oli 21,8 %, joka oli 8,2 % alle tavoitteena olleen 30 %. Otos oli kuitenkin tutkimuksessa todella kattava eli sisälsi kaikki Suomen toimintaterapeuttiopiskelijat joiden opetuskieli oli suomi ja jotka kuuluivat Suomen Toimintaterapeuttiliittoon. Tämän perusteella tutkimuksen tulokset ovat melko luotettavia, joskin korkeampi vastausprosentti olisi mahdollistanut tulosten tarkemman analysoinnin. Vastausprosenttiin on voinut vaikuttaa tutkimuksen aihe, sillä yrittäjyys ei välttämättä kiinnosta opiskelijoita kovin laajasti. On mahdollista, että tutkimukseen ovat vastanneet ne opiskelijat, joita yrittäjyys kiinnostaa ja siksi myös yrittäjäksi lähtijöiden prosentti on niin suuri (84).

Tutkimuksen kysymyksiä olisi voinut muotoilla hieman erilaisiksi, joka tuli ilmi tutkimuksen tuloksia tarkastellessa. Esimerkiksi kysymyksessä jossa tuli valita menestyvään yrittäjään liitettävät adjektiivit, olisi ollut hyvä laittaa mukaan myös negatiivisia piirteitä kuvaavia adjektiiveja. Tällöin olisi saatu selvitettyä vielä tarkemmin tutkittavien asennetta menestyvää yrittäjää kohtaan. Yrittäjän ominaisuuksia kysyttäessä avoimessa kysymyksessä, kukaan tutkittavista ei maininnut negatiivisia piirteitä. Tästä voidaan olettaa, etteivät negatiiviset piirteet olisi saaneet vastauksia myöskään toisen kysymyksen kohdalla. Lisäksi kysymys, jolla tutkittiin yrittäjyysopintojen riittävyttä kouluissa olisi tarvinnut kolmannen vastausvaihtoehdon, jossa tutkittavat olisi voineet kertoa saaneensa yrittäjäksi lähtemiseen vaadittavat tiedot ja taidot jo aiemmin. Nyt matala prosentti kertoo vain sen, että tutkittavat eivät ole saaneet koulustaan valmiuksia lähteä yrittäjäksi, mutta ei kerro lainkaan sitä, miksi näin on. Näin ollen on tärkeä pohtia sitä, kuinka paljon yrittäjyysopetusta tulisi lisätä sen riittävyden takaamiseksi vai olisiko tärkeämpää ohjata entistä voimakkaammin yrittäjyydestä kiinnostuneita opiskelijoita vapaavalintaisten opintojen pariin.

Tutkimuksesta nousi esille, että yrittäjäksi lähtemiseen vaadittava tietopohja on muodostunut jo aikaisempien opintojen aikana. Näin voidaan päätellä, koska valtaosa tutkittavista on valmis lähtemään yrittäjäksi, vaikka harva on saanut valmiudet siihen ammattikorkeakoulultaan. Avoimista vastauksista nousi myös esille, että osalla tutkittavia on taustalla esimerkiksi aikaisempi koulutus tai yrittäjätausta, josta vaadittavat tiedot on hankittu. Osa tutkittavista taas luottaa ilmaisiin yrittäjyyskoulutuksiin siinä vaiheessa, jos yrittäminen nousee heille ajankohtaiseksi. Yrittäjyysopintojen merkitystä

ammattikorkeakouluissa olisi hyvä tutkia tulevaisuudessa tarkemmin, jolloin mukaan voitaisiin ottaa suurempi otos ja enemmän aloja, sekä selvitettäisiin perinpohjaisesti kuinka paljon ammattikorkeakoulun yrittäjyysopinnot vaikuttavat yrittäjyysinnostukseen.

Valtaosa ammattikorkeakouluista järjestää yrittäjyysopintonsa hyvin samalla tavalla. Jyväskylää ja Turku lukuun ottamatta kaikissa ammattikorkeakouluissa yrittäjyysopinnot järjestetään luento-opetuksena (lähi-/verkko-opetus), johon tyytymättömyys on tutkimuksen mukaan ilmeisen suuri. Jyväskylässä opinnot suoritetaan opetussuunnitelman mukaan toiminnallisena ideahautomona, jossa opiskelijat pohtivat ryhmissä omaa liikeideaa ja pyrkivät muotoilemaan sen toimivaksi konseptiksi. Turussa sen sijaan yrittäjyysopinnot ovat osa innovaatio-opintoja, joista puuttuu kokonaan yrittäjyyden teoriaosuus. Tutkimuksen mukaan on melko yllättävää, että Turussa kukaan vastanneista ei ole tyytyväinen yrittäjyysopetukseen (vastaajamäärä pieni, tulos ei yleistettävissä). Tämä asia saa kuitenkin pohtimaan Jyväskylän opetussuunnitelman toimivuutta, koska opiskelijat ovat siellä selkeästi tyytyväisempiä yrittäjyysopetukseen kuin muissa ammattikorkeakouluissa. Toisaalta tutkittavien avoimista vastauksista nousi esille toiveet yrittäjyysopetuksen käytännönläheisyyden tarpeesta, jolloin toiminnallinen kurssi voisi olla yleisemmässäkin käytössä toimiva menetelmä yrittäjyyden opetukseen.

Mielenkiintoista oli myös melko useat kommentit avoimissa vastauksissa siitä, että yrittäjyysopinnot haluttiin pakollisiksi ammattikorkeakouluun. Kaikkien koulujen opetussuunnitelmien mukaan yrittäjyysopinnot kuuluvat pakollisina opintoihin. Vastaukset voivat tietenkin olla myös alempien luokkien opiskelijoiden, joilla yrittäjyysopintoja ei vielä ole ollut. Todella huolestuttava tilanne on silloin, jos opintojen loppuvaiheessa oleva opiskelija ei ole huomannut käyneensä yrittäjyysopintoja. Tähän voi vaikuttaa myös se, että yrittäjyysopinnot usein yhdistetään osaksi suurempaa kokonaisuutta ja erilaisten innovaatio- ja johtamiskokonaisuuksien alle katoaa kurssin yrittäjyysosuus.

Työn tavoite toteutui tutkimuksessa hyvin. Sen avulla saatiin haluttua tietoa toimintaterapeuttiopiskelijoiden yrittäjyyteen suhtautumisesta, sekä yrittäjyysopetuksesta. Yrittäjyysopetukseen liittyvät kysymykset kertoivat karua kieltään siitä, että opetus ei ole tällä hetkellä opiskelijoiden toivomalla tasolla. Työn avulla jokainen ammattikorkeakoulu voi pohtia yrittäjyysopintojensa sisältöä kun niitä tulevaisuudessa mahdollisesti uudistetaan. Selkeä tarve yrittäjyysopinnoille on olemassa, samoin kuin niiden uudistamiselle useissa ammattikorkeakouluissa. Mikäli koulu tarjoaa opiskelijoilleen kattavat ja

hyvät lähtökohdat yrittäjäksi lähtemiseen, voi se vaikuttaa positiivisesti yrittäjäksi lähtemiseen ja ainakin sisäisen yrittäjyyden kehittymiseen.

Tutkimuksen mukaan 84 % toimintaterapeuttiopiskelijoista näkee mahdollisuutena itsensä yrittäjänä työllistämiseksi tulevaisuudessa. Kaupin ja Akavan tekemän tutkimuksen mukaan 33 % kaikista ammattikorkeakoulualojen opiskelijoista olisi valmis työllistämään itsensä tulevaisuudessa yrittäjänä. Mielenkiintoista on lukujen suuri eroavaisuus, kun toimintaterapeuttiopiskelijat eivät ole saaneet kouluiltaan yrittäjäksi lähtemiseen tarvittavaa oppia. Toimintaterapeutti on ammattihenkilönä itsenäinen, oman alansa erityisasiantuntija, joka voi vaikuttaa yrittäjyysaktiivisuuteen. Akavan alat (esimerkiksi tradenomit, insinöörit, terveydenhoitajat ja restonomit) ovat osittain yrittäjyyteen suuntaavia (restonomit ja tradenomit) kun osittain taas heille löytyy vielä hyvin töitä julkiselta sektorilta. Kaupin ja Akavan tutkimukseen on tietenkin voinut vaikuttaa esimerkiksi se, että vastaajista useat ovat valtion ja kuntien virkoihin todennäköisesti työllistyviä ammattilaisia.

Yrittäjän haasteena tutkimuksessa koettiin yrittäjänä jatkuva kehittyminen. Toimintaterapeuttiopinnoissa on painotettu, että myös toimintaterapeutina kehittyminen on tärkeää työn kehityksessä mukana pysymisen takia. Toimintaterapeuttiyrittäjänä kehittyminen vaatii yrittäjältä ylimääräistä rahaa, jotta koulutuksissa on mahdollista käydä. Usein palkkatyöntekijänä on mahdollista, että työnantaja maksaa työhön tarvittavat koulutukset. Tietyn alan erityisasiantuntijaksi tuleminen vaatii myös oman vapaa-ajan käyttöä esimerkiksi oman tietotaidon syventämiseen erilaisten potilastapausten kohdalla. Tämä aika voi olla yrittäjällä kortilla, koska yrittäminen vaatii yrityksen alkuaikoina palkkatyöntekijään nähden suurempaa ajallista uhrausta.

Työ olisi kaivannut yksityiskohtaisemmin kirjallisuutta toimintaterapiayrittäjyydestä. Runsaista tiedonhauista huolimatta sellaisia ei löytynyt, ja siitä johtuen puhtaasti toimintaterapiaan pohjautuvaa yrittäjyystietoa on hyvin vähän. Sosiaali- ja terveysalan yrittäjyys on pohjimmiltaan ja perustamisvaiheessa vastaavaa kuin toimintaterapeuttiyrittäjyys, mutta jokaisella ammattiryhmällä on varmasti omat erikoishaasteensa yrittäjänä. Tiedonhakuja tehtiin myös sairaanhoitaja- ja fysioterapiaopiskelijoiden osalta siksi, että löytyisi vastaavanlaisia tutkimuksia ja tuloksia pystyttäisiin vertaamaan toisiinsa. Näitä ei kuitenkaan löytynyt, mutta mielenkiintoista olisi ollut pohtia toimintaterapeuttiopiskelijoiden ja esimerkiksi sairaanhoitajaopiskelijoiden yrittäjyysaktiivisuuden eroja, mikäli eroja olisi ilmennyt.

Jatkotutkimuksena opinnäytetyön pohjalta olisi mielenkiintoista tutkia jo aiemmin mainittua aihetta, eli yrittäjyysopintojen vaikutusta yrittäjyyteen suhtautumiseen. Tässä tutkimuksessa yrittäjäksi lähtevien määrä väheni ensimmäiseltä vuosikurssilta pidemmälle opinnoissa edettäessä. Tämän tutkimuksen otos oli melko pieni ja tulos ei ole laajasti yleistettävissä, mutta näillä tiedoilla yrittäjäksi lähtevien määrä väheni opintojen edetessä. Toinen aihe jota yrittäjyyteen ja toimintaterapiaan liittyen olisi mielenkiintoista tutkia, olisi jo yrittäjinä työskentelevien toimintaterapeuttien yrittäjätarinat, joista voisi nostaa esille yrittäjäksi lähtemiseen vaikuttavia tekijöitä. Nämä tekijät (esimerkiksi opinnot, työllisyystilanne, oma kiinnostus) voisi olla myös tulevaisuuden yrittäjyysopintoja ohjaavia tekijöitä sekä mahdollistaa kaivattujen käytännön esimerkkien käytön opetuksessa tulevaisuudessa.

Ammatillinen kehittyminen tapahtui työn kautta lähinnä suhteessa yrittäjyyteen. Toimintaterapian osuus työssä oli melko kapea-alainen ja fokus olikin lähinnä yrittäjyyden tarkastelussa. Ammatillisesti työ toi valmiuksia yrittäjäksi lähtemiseen, sillä teorian tiedon hankkimisen kautta sai runsaasti uutta tietoa yrittäjyydestä yleisesti sekä sosiaali- ja terveysalan yrittäjyydestä. Ammatillisesti opinnäytetyön tekeminen kasvatti myös itsenäisenä prosessina, sillä sen kautta pystyi peilaamaan omia voimavaroja ja vahvuuksia työn teossa. Aikatauluttaminen osoittautui hankalaksi työn teon aikana, mutta vahvuutena nousi esille ehdottomasti valintojen tekeminen, teorian tiedon etsiminen ja kirjoittaminen, itsenäinen tekeminen ja voimakas kiinnostus yrittäjyyttä kohtaan. Työn tekeminen opetti uutta sisäisestä yrittäjyydestä ja teorian tiedon avulla on helpompaa löytää näitä piirteitä itsestä, samalla kun kiinnostus ja tieto ulkoiseksi yrittäjäksi lähtemisestä vahvistuivat.

LÄHTEET

ANDERSON, Km & NELSON, DI 2011. Wanted: Entrepreneurs in occupational therapy. American Journal Of Occupational Therapy. March-April; 65(2). 221-8. Saatavissa:

<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/21476371>

HEIKKILÄ, Tarja 2008. Tilastollinen tutkimus. 7. painos. Helsinki: Edita Prima.

HILTUNEN, Merja, KARJALAINEN, Timo, MANNIO, Lauri, PÄTTINIEMI, Pekka, PÖTRY, Jukka, SAVOLAINEN, Anita, TAINIO, Jukka, TIRKKONEN, Tuula & VÄLKE, Riitta 2007. Hyvinvointiyrittäjän liiketoimintaopas – ammatinharjoittajasta yrittäjäksi. Helsinki: Tietosanoma.

HOLOPAINEN, Tuulikki & LEVONEN, Anna-Liisa 2008. Yrityksen perustajan opas - silta yrittäjyyteen. 14. painos. Helsinki: Edita.

JYLHÄ, Eila, Paasio, Antti & STRÖMMER, Riitta. 1997. Menestyvä yritys. Helsinki: Edita.

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULU 2013 Asio. Toimintaterapian koulutusohjelma.[Viitattu 2013-12-20.] Saatavissa:

https://asio.jamk.fi/pls/asio/asio_ectskuv1.kurssin_ks?ktun=ZZPP0700&knro=&lan=f&ark=true

KAINLAURI, Anne 2007. Ideasta hyvinvointialanyrittäjäksi. Helsinki: WSOY.

KALLONEN, Terhi 2005. Kovaa ja pehmeää kilpailua. Toimintaterapeutti. 2005. nro 4. 22.

KANSIKAS, Juha 2007. Kasva yrittäjyyteen. Helsinki: Talentum.

KARVONEN-KÄLKÄJÄ, Anja, SOBACK, Dan & UUSITALO, Susanna 2009. Minäkö hyvinvointialan yrittäjäksi? Ohjeita sosiaali- ja terveysalan yritystä suunnitteleville. 3. painos. Kokkola: Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu.

KAUPPILA, Ville 2012. AKAVAN OPISKELIJAT. JÄSENTUTKIMUS 2012. [Viitattu 2014-01-28.] Saatavissa: http://www.akava.fi/vanha_opiskelijat/tutkimukset/jasentutkimus

KINNUNEN, Pirjo 2014-01-27. [Opinnäytetyöohjaus.] Kuopio: Savonia-ammattikorkeakoulu.

KOIRANEN, Matti & PELTONEN, Matti 1995. Yrittäjyyskasvatus. Valkeakoski: Konetuumat.

KORHONEN, Maija, KOMULAINEN, Katri & RÄTY, Hannu 2012. "Not Everyone is Cut Out to be the Entrepreneur Type" : How Finnish School Teachers Construct the Meaning of Entrepreneurship Education and Related Abilities of Pupils. Scandinavian Journal Of Educational Research. No 1., February 2012. 1-19

KORHONEN, Sirpa, PIRINEN, Ritva, RAUTJÄRVI, Ritva, RÄSÄNEN, Ahti, TURUNEN, Pirjo & VÄISÄNEN Raija 2000. Hyvinvoinnin palapeli – sosiaalialan ja yrittäjyyden tietoutta sosiaali- ja terveysalalle. Helsinki: Pohjois-Savon ammattikorkeakoulu, Liiketalouden Kuopion yksikkö, työelämäpalvelut.

KOVALAINEN, Anne & SIMONEN, Leila 1996. Sosiaali- ja terveysalan yrittäjyys. Juva: WSOY.

KYRÖ, Paula [s.a.]. Internetix. Omaehtoinen yrittäjyys. [Viitattu 2014-01-15.] Saatavissa:
http://oppimateriaalit.internetix.fi/fi/avoimet/6tekniikkatalous/yrittajyys/omaehtoinen_yrittajyys.htm

LAPPEENRANNAN AMMATTIKORKEAKOULU 2013. SoleOPS. Toimintaterapian koulutusohjelma (TO13). [Viitattu 2014-01-20] Saatavissa:
http://ops.saimia.fi/opsnet/disp/fi/ops_KoulOhjOps/tab/tab/sea?ryhma_id=17841047&koulohj_id=16076950&valkiel=fi&stack=push

LASSILA, Hilikka 2007. Yrittäjyysasenteet Savonia-ammattikorkeakoulussa opiskelijoiden ja opettajien keskuudessa. Kuopio: Savonia-ammattikorkeakoulu.

LAUNIAINEN, Helena & LINTULA, Leila 2003. Toimintaterapia ja toimintaterapeutit. Teoksessa Holma, T. Toimintaterapianimikkeistö 2003. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.

LESKINEN, Pia-Lena 2000. Yrittäjyyttä etsimässä – kokemuksia ja ajatuksia yrittäjyydestä. Helsinki: Business Edita.

LUUKKAINEN, Olli & WUORINEN, Jarkko 2002. Yrittävä elämänsenne: kasvaminen yksilönä ja yhteisönä. Jyväskylä: PS-Kustannus.

MIETTUNEN, Riitta 2013. Näkymiä suomalaiseen toimintaterapiaan – jäsenkysely 2012. Toimintaterapeutti 2013 nro 1.

METROPOLIA. Toimintaterapian koulutusohjelma [s.a.]. [Viitattu 21.1.2014] Saatavissa: <http://opinto-opas-ops.metropolia.fi/index.php/fi/16183/fi/115/SG14K1/year/2013>

MÄKELÄ, Leila 2013-10-31. [luento] Kuopio: Savonia-ammattikorkeakoulu

NALBANTOGLU, Minna, SAARINEN, Juhani & TYYNYSNIEMI, Matti 2014-01-17. Kitulias kasvu on paisuttanut Suomen julkisen sektorin maailman suurimmaksi. Helsingin sanomat. [verkkajulkaisu]. Saatavissa:
<http://www.hs.fi/talous/Kitulias+kasvu+on+paisuttanut+Suomen+julkisen+sektorin+maailman+suurimmaksi/a1389852524817?sivu=1>

OPETUSMINISTERIÖ 2009. Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat. [verkkajulkaisu]. Opetusministeriön julkaisuja 2009:7. [Viitattu 2013-08-31.] Saatavissa:
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/opm07.pdf>

OULUN AMMATTIKORKEAKOULU [s.a.]. Koulutusohjelmat 2013–2014. Opintosuunnitelma. Toimintaterapia. [Viitattu 2013-12-20.] Saatavissa:
http://www.oamk.fi/koulutus_ja_hakeminen/opiskelu_oamkissa/opinto-opas/koulutusohjelmat/?sivu=ops&lk=s2013&code=5043#1-14-10

RAATIKAINEN, Leena 2011. Liikeideasta liikkeelle. 8. painos. Helsinki: Edita.

RISSANEN, Sari & SINKKONEN, Sirkka 2004. Hoivayrittäjyys. Juva: PS-Kustannus.

RISTIMÄKI, Kari 2004. Yrittäjyyskasvatus. Helsinki: Yrityssanoma.

SAVONIA-AMMATTIKORKEAKOULU [s.a.]. Opetussuunnitelmat. Toimintaterapian koulutusohjelma. [Viitattu 2013-12-20.] Saatavissa:

<http://portal.savonia.fi/amk/fi/opiskelijalle/opetussuunnitelmat?konr=2745&ojnr=43251&yks=KS&tab=6>

SIVISTYSSANAKIRJA [s.a.]. Nöyryys. [Viitattu 4.2.2014]. Saatavissa:

<http://www.suomisanakirja.fi/n%C3%B6yryys>

SUOMEN TOIMINTATERAPEUTTILIITTO RY 2011 [verkkojulkaisu]. Toimintakertomus 1.1.2011–30.12.2011. [Viitattu 2013-08-27.] Saatavissa:

http://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/images/stories/toimintakertomus_2011.pdf

SUOMEN TOIMINTATERAPEUTTILIITTO RY 2014. Yrittäjyys. [Viitattu 2014-01-29.]

Saatavissa:

<http://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/jaesenasiat/yrittajyys.html>

SUOMEN YRITTÄJÄT 2012 [verkkojulkaisu]. Yritystilastot 2013. [Viitattu 2014-01-12.]

Saatavissa: <http://www.yrittajat.fi/File/5732d042-a41b-48ae-9bb1-302f9f852238/yrittajyystilasto2013.pdf>

TAMPEREEN KAUPUNKI 2007. Sisäinen yrittäjyys – oma toiminta ja tuottavuus. [Viitattu 2013-08-31]. Saatavissa:

<http://koulut.tampere.fi/materiaalit/os/lt/sisainenyrittajyys.html>

TILASTOKESKUS [s.a.]. Käsitteet ja määritelmät – Yrittäjä. [Viitattu 2013-08-31.] Saatavissa:

<http://www.stat.fi/meta/kas/yritlkm.html>

TUOMI, Jouni 2007. Tutki ja lue. Johdatus tieteellisen tekstin ymmärtämiseen. Helsinki: Tammi.

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU 2013. SoleOPS. Toimintaterapian koulutusohjelma (NTOIMS13). [Viitattu 2013-12-20.] Saatavissa:

https://ops.turkuamk.fi/opsnet/disp/fi/ops_oyllapito/edi/tab/ops?ryhman_id=6308779&opinkohd=6309427&id2=6309446&valkiel=fi&stack=push

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ 2011. Yrittäjyyskatsaus 2011. Helsinki. Edita Publishing Oy.

VEHKAPERÄ, Ulla 2007. Monessa mukana – toimintaterapeuttien asiakasryhmät laajentuneet ja työnantajatahot monipuolistuneet. Toimintaterapeutti 2007 nro 4. (20-22).

VEHKAPERÄ, Ulla 2005. Mikä TOI on? – Mitä TOI tekee? Julkaisussa: Suomen toimintaterapeuttiliitto RY, JOUTSIVUO, Timo (toim.) Mistä TOI on tullut? Helsinki: Edita Prima Oy.

VILKKA, Hanna 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.

VÄYRYNEN, Riikka 2010. Yksityiset sosiaalipalvelut 2010. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.

WEBROPOL [s.a.] Webropol – verkkosivusto. [Viitattu 2014-02-24.] Saatavissa: <http://www.webropol.fi/>

YVI [s.a.]. Omaehtoinen yrittäjyys. [Viitattu 2013-03-17.] Saatavissa: <http://www.yvi.fi/sanakirja/>

LIITE 1

SAATEKIRJE

Hei,

Olen neljännen vuosikurssin toimintaterapeuttiopiskelija Savonia-ammattikorkeakoulusta ja teen opin-
näytetyötäni yhdessä Suomen toimintaterapeuttiliitto RY:n kanssa. Tutkimuksessa tutkin toimintatera-
peuttiopiskelijoiden yrittäjyysasenteita.

Tutkimukseni tavoitteena on tuottaa tietoa toimintaterapeuttiopiskelijoiden suhtautumisesta yrittäjyy-
teen, kiinnostuksesta yrittäjyyttä kohtaan ja pohtia koulutuksen antamia valmiuksia yrittäjäksi lähtemi-
seen.

Kyselyyn vastaaminen tapahtuu anonyymisti, eikä kenenkään vastauksia tulkita yksilöllisesti. Aikaa vas-
taamiseen kuluu noin 10 minuuttia ja aikaa vastata on 28.9.2013 asti.

Kyselyn löydät osoitteesta: [Linkki kyselyyn](#)

Kiitos vastauksestasi 😊

Syksyisin terveisin,

Anna Maria Vartiainen

Toimintaterapeuttiopiskelija, Savonia-amk

LIITE 2

SAATEKIRJE 2

Hei,

Olen toimintaterapeuttiopiskelija Savonia-ammattikorkeakoulusta ja teen opinnäytetyönäni tutkimusta toimintaterapeuttiopiskelijoiden yrittäjäyysasenteista. Lähestyin sinua jo aikaisemmin sähköpostitse, jossa pyysin vastaamaan kyselyyni. Olen saanut jo paljon vastauksia, kiitos niistä! Mikäli et kuitenkaan ole vielä vastannut kyselyyni, pyydän sinua täyttämään sen täällä:

[Linkki kyselyyn](#)

Vastausaikaa on jatkettu 1.10 saakka, ja kyselyyn vastaaminen tapahtuu täysin anonyymisti.

Kiitos ajastasi!

Terveisin,

Anna Maria Vartiainen

Toimintaterapeuttiopiskelija, Savonia-amk

annamaria.a.vartiainen@edu.savonia.fi

LIITE 3

Toimintaterapeuttiopiskelijoiden yrittäjyyskysely

Sukupuoli

- Nainen
 Mies

Ikä

- 19-25
 26-30
 31-45
 46-50
 51-

Vuosikurssi

1.
 2.
 3.
 4.

Opiskelukaupunki

- Kuopio
 Oulu
 Jyväskylä
 Helsinki
 Turku

Lappeenranta

Ylin suoritettu tutkinto

Ammattitutkinto

Ylioppilastutkinto

Yliopistotutkinto

Ammattikorkeakoulututkinto

Ylempi korkeakoulututkinto

Joku muu, mikä?

Oletko toiminut yrittäjänä?

Kyllä, olen yrittäjä tällä hetkellä

Kyllä, olen toiminut yrittäjänä aikaisemmin

En

Onko toinen / molemmat vanhemmistasi toimineet yrittäjinä?

Äiti

Isä

Molemmat

Ei kumpikaan

Onko omassa lähipiirissäsi yrittäjiä

Lähipiirillä tarkoitetaan läheisiä sukulaisia ja ystäviä

Kyllä

Ei

Oletko työskennellyt tai ollut harjoittelemassa yrityksessä?

Kyllä

Ei

Näetkö yrittäjyyden mahdollisuutena itsesi työllistämiselle tulevaisuudessa

- Kyllä
- Ei

Oletko saanut ammattikorkeakoulusi kautta vaadittavat tiedot ja taidot yrittäjäksi lähtemiseen

- Kyllä
- Ei

Mitä olisit kaivannut enemmän? Mikä on jo hyvää?

Oletko opiskellut vapaavalintaisina opintoina yrittäjyyttä

- Kyllä
- Ei

Miksi olet / et ole valinnut yrittäjyysopintoja?

Miten ammattikorkeakoulusi suhtautuu yrittäjyyteen

- Positiivisesti
- Melko positiivisesti
- En osaa sanoa

- Melko negatiivisesti
- Negatiivisesti

Millainen on mielestäsi suomalaisten yleinen yrittäjyysasenne

- Positiivinen
- Melko positiivinen
- En osaa sanoa
- Melko negatiivinen
- Negatiivinen

Vastaa seuraaviin väittämiin oman mielipiteesi mukaan.

1 täysin eri mieltä -- 2 eri mieltä -- 3 en osaa sanoa -- 4 samaa mieltä -- 5 täysin samaa mieltä --

	1	2	3	4	5
Yrittäjäksi lähteminen vaatii suuren pääoman	☐	☐	☐	☐	☐
Yrittäjyyteen liittyy aina riski	☐	☐	☐	☐	☐
Yrittäjän on haastava erottaa työtä ja vapaa-aikaa	☐	☐	☐	☐	☐
Tuottoisan liikeidean keksiminen on vaikeaa	☐	☐	☐	☐	☐
Yrittäjyys on elämäntapa	☐	☐	☐	☐	☐
Yksityisyrittäjyyttä arvostetaan Suomessa	☐	☐	☐	☐	☐
Yrittämällä voi rikastua todennäköisemmin kuin palkkatyössä	☐	☐	☐	☐	☐
Yrittäjän toimeentulo on epävarma	☐	☐	☐	☐	☐
Riittävä koulutus mahdollistaa yrittäjänä toimimisen	☐	☐	☐	☐	☐
Yrittäjänä toimiminen mahdollistaa itseäni tyydyttävän työn tekemisen	☐	☐	☐	☐	☐
Sisäinen yrittäjyys mahdollistaa itsensä toteuttamisen niin palkkatyössä kuin yksityisyrittäjänäkin	☐	☐	☐	☐	☐

Mitkä ovat mielestäsi yrittäjän tärkeimmät ominaisuudet?

max. 3 ominaisuutta

Mitkä ovat mielestäsi yrittäjän suurimmat haasteet?

max. 3 haastetta.

Valitse mielestäsi viisi (5) tärkeintä menestyvän yrittäjän ominaispiirrettä.

- luovuus
- määrätietoisuus
- aloitekykyisyys
- kyky tulla toimeen ihmisten kanssa
- itsenäisyys
- johtajuus
- pitkäjänteisyys
- rohkeus
- kyky hallita riskejä
- vastuullisuus
- päättäväisyys
- itseluottamus
- rehellisyys
- tavoitteellisuus
- ahkeruus
- nöyryys

Kiitos vastauksistasi!

